

FLETORJA ZYRTARE

E

REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Botim i Qendrës së Publikimeve Zyrtare

Nr. 85

2003

Tetor

P Ë R M B A J T J A

		Faqe
Ligj nr.9134 datë 11.9.2003	Për ratifikimin e “Marrëveshjes financiare ndërmjet Qeverisë së Republikës të Shqipërisë dhe Mediocredito Centrale s.p.a Itali për programin e rristrukturimit teknik dhe menaxhues të KESH sh.a dhe fuqizimin e sistemit elektrik shqiptar”	3725
Vendim i KM nr.633, datë 18.9.2003	Për miratimin e strategjisë për përmirësimin e kushteve të jetesës së minoritetit rom	3738
Vendim i KM nr.638, datë 18.9.2003	Për miratimin e strukturës dhe të nivelit të pagave të punonjësve të infermieristikës në sistemin e Ministrisë të Shëndetësisë	3768
Vendim i KM nr.639, datë 18.9.2003	Për një ndryshim në vendimin nr.194, datë 22.4.1999 të Këshillit të Ministrave “Për miratimin e strukturës së pagës së punonjësve mësimorë, në arsimin parauniversitar”, i ndryshuar	3775

L I G J
Nr.9134, datë 11.9.2003

**PËR RATIFIKIMIN E “MARRËVESHJES FINANCIARE NDËRMJET QEVERISË SË
REPUBLIKËS TË SHQIPËRISË DHE MEDIOCREDITO CENTRALE S.P.A. ITALI PËR
PROGRAMIN E RISTRUKTURIMIT TEKNIK DHE MENAXHUES TË KESH SHA DHE
FUQIZIMIN E SISTEMIT ELEKTRIK SHQIPTAR”**

Në mbështetje të neneve 78, 83 pika 1 dhe 121 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

K U V E N D I
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

V E N D O S I:

Neni 1

Ratifikohet “Marrëveshja financiare ndërmjet Qeverisë së Republikës të Shqipërisë dhe Mediocredito Centrale S.p.a. Itali për programin e rristrukturimit teknik dhe menaxhues të KESH sh.a. dhe fuqizimin e sistemit elektrik shqiptar”.

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

**Shpallur me dekretin nr.3970, datë 29.9.2003 të Presidentit të Republikës së Shqipërisë,
Alfred Moisiu**

MARRËVESHJE FINANCIARE
NDËRMJET QEVERISË SË REPUBLIKËS TË SHQIPËRISË DHE MCC S.P.A.

Në bazë të nenit 6 të ligjit nr.49, të datës 26 shkurt 1987 të Republikës Italiane, ndërmjet Ministrisë së Financave të Shqipërisë (me cilësinë e Huamarrësit), që vepron në emër dhe për llogari të Qeverisë së Republikës të Shqipërisë, e cila përfaqësohet nga Ministri i Financave, Kastriot Islami nga njëra anë dhe Mediocredito Centrale (MCC) S.p.a. e Grupit Bankar Kapitalia, një shoqëri aksionere e regjistruar në Regjistrin e Bankave, me kapital social 475 138 635 euro, me seli në Via Piemonte 51 Romë, regjistruar në regjistrin tregtar, kodi fiskal nr.00594040586, TVSH nr.00915101000 (i cili në këtë Marrëveshje do të njihet si MCC), me cilësinë e administratorit të fondit të krijuar në bazë të nenit 6 të ligjit italian nr.49, datë 26 shkurt 1987, përfaqësuar nga z. Francesco Anania, nga ana tjetër.

Duke pasur parasysh që:

Ministria e Ekonomisë dhe e Financave të Qeverisë së Republikës Italiane, me propozim të Ministrit të Punëve të Jashtme, me dekretin nr.44790, datë 9 maj 2003, ka autorizuar Mediocredito Centrale t’i japë Qeverisë së Republikës të Shqipërisë një kredi financiare prej 41 528 041, 03 (dyzetë e një milionë e pesëqind e njëzet e tetë mijë e dyzet një pikë zero tre) euro, me këto kushte:

- kthimi: në 36 kështe gjashtëmujore të barabarta dhe të njëpasnjëshme, ku afati i pagimit të kështit të parë mbaron 222 muaj pas datës së hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje financiare;
- përqindja e interesit: 0,40% (zero presje dyzet për qind) interes nominal vjetor, i cili do të paguhet në fund të gjashtëmujorit, ku ky gjashtëmujor, fillon nga data e çdo përdorimi;
- destinacioni: Programi i rristrukturimit teknik e menaxhues të KESH sh.a. dhe të fuqizimit të sistemit elektrik shqiptar.

Më poshtë Palët bien dakord përsa vijon duke i konsideruar hyrjen edhe anekset si pjesë përbërëse të kësaj Marrëveshjeje.

Neni 1 **Përkufizime**

Në kuadër të kësaj Marrëveshjeje financiare dhe të anekseve bashkëlidhur, terminologjia e përdorur do të ketë këtë kuptim:

“Deklarata e borxhit”: është deklarata e cilësuar në nenin 9, me të cilën Huamarrësi merr detyrimin karshi MCC-së për të kthyer kuotat kapital dhe interesat e kësaj kredie financiare;

“Banka agjente”: është banka me filialin në (Romë), e caktuar nga Huamarrësi siç është parashikuar në anekset A dhe C dhe pranë së cilës do të hapet në emër të vetë Huamarrësit një llogari rrjedhëse (e quajtur “Llogari me jashtë”) për akreditimin e fondeve të nevojshme për kryerjen e pagesave të parashikuara në kontratat tregtare;

“Dokumentacioni kontraktual”: është dokumentacioni i parashikuar në kontratën tregtare dhe që përfshin mënyrat e pagesës: (p.sh. faturat, packing list, gjendjen e ecurisë etj.);

“Marrëveshja financiare”: është kjo Marrëveshje financiare, hyrja së bashku me anekset të cilat janë pjesë përbërëse e saj;

“Kredi financiar”: është financimi që MCC, në bazë të autorizimit të lëshuar nga Ministria e Ekonomisë dhe e Financave dhe me propozim të Ministrit të Punëve të Jashtme, jep sipas afateve dhe kushteve të përcaktuara në hyrje dhe në nenin 2 të kësaj Marrëveshjeje financiare;

“Periudha e lirë” është periudha e cila fillon nga data e hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje Financiare dhe përfundon 18 vjet nga kjo datë;

“Autoritetet kompetente italiane”: janë Ministria e Ekonomisë dhe Financave dhe/ose Ministria e Punëve të Jashtme, dhe/ose ente të tjera kompetente të Republikës Italiane;

“Plani i prokurimit”: është plani i blerjeve të mallrave, shërbimeve dhe punimeve të caktuara nga Huamarrësi dhe të miratuara nga Drejtoria e Përgjithshme e Bashkëpunimit për Zhvillim.

“Projekte”/“Programe”: është programi i ristrukturimit teknik e menaxhues të KESH sh.a, si dhe të fuqizimit të sistemit elektrik shqiptar, i financuar në një pjesë nga kredia financiare; në veçanti programi përfshin: asistencë menaxhimi, furnizim të materialeve elektrike dhe makinave, ndërtimin e nënstacioneve të reja Tirana 2 dhe Tirana qendër, fuqizimi i nënstacioneve të Kasharit dhe Pogradecit, fuqizimin e rrjetit shpërndarës nga nënstacioni Pogradec dhe qytetit të Durrësit;

“Kontrata/t e furnizimit”: është/janë kontrata/t e furnizimit të të mirave dhe/ose shërbimeve nga ana e eksportuesve italianë për importuesit shqiptarë, që lidhen me realizimin e projekteve/programeve.

Neni 2 **Kredia financiare**

2.1 MCC i jep Huamarrësit, i cili nga ana e tij e pranon, një kredi financiare në vlerën 41 528 041, 03 (dyzet e një milionë e pesëqind e njëzet e tetë mijë e dyzet e një/zero tre) euro.

2.2 Kjo kredi financiare do të financojë kontratat e furnizimit në lidhje me programin e ristrukturimit teknik e menaxhues të KESH sh.a. dhe të fuqizimit të sistemit elektrik shqiptar.

2.3 Këto kontrata furnizimi që lidhen me programin në nenin 2.2 do të prokurohen duke ndjekur rregullat dhe procedurat për shërbimet, furnizimet dhe kontratat e punimeve të financuara nga buxheti i përgjithshëm i Komisionit European në kuadër të bashkëpunimit me vendet e treta (të rishikuara në 2003).

2.4 Përqindja e autorizuar për kosto lokale/vende të tjera për çdo kontratë tregtare do të përcaktohet në planin e prokurimit; megjithatë kjo përqindje nuk mund të jetë më e lartë se 35% (tridhjetë e pesë për qind) e vlerës së përgjithshme të kredisë financiare.

2.5 Bihet dakord që banka agjente në lidhje me këtë kredi financiare do të jetë filiali i (Romës).

2.6 Kredia financiare do të jetë e disponueshme dhe e përdorshme në kohën, mënyrën dhe sipas kushteve të parashikuara në këtë Marrëveshje financiare, me përjashtim të rastit kur autoritetet kompetente italiane vendosin ndryshe.

Neni 3

Hyrja në fuqi e Marrëveshjes financiare

3.1. Që kjo Konventë të hyjë në fuqi, MCC duhet të marrë nga Huamarrësi dokumentet e mëposhtme:

i) Një deklaratë të lëshuar nga organi kompetent i Qeverisë së Republikës të Shqipërisë, e cila vërteton autoritetin e Huamarrësit për të nënshkruar në emër dhe për llogari të Qeverisë shqiptare, këtë Marrëveshje financiare nëpërmjet një personi të autorizuar konform dispozitave legjislative, administrative dhe rregulloreve që janë në fuqi në Shqipëri, si dhe të marrë përsipër detyrimet që rrjedhin nga kjo Marrëveshje.

ii) Aktin e caktimit, të lëshuar nga autoriteti kompetent i Qeverisë së Republikës të Shqipërisë, të personit ose personave të autorizuar për të firmosur Marrëveshjen financiare, njohjen e borxhit (aneksi E) që parashikohet në nenin 9 dhe dokumentet e tjera të parashikuara në këtë Marrëveshje financiare, të cilat i bashkëngjiten në anekset A, B dhe C; ky akt duhet të japë në hollësi emrin dhe pozicionin e këtyre personave dhe të shoqërohet nga “depozitimi” i firmave të tyre; Huamarrësi duhet t’ia dorëzojë këtë akt, “depozitimin” e firmave, si dhe ndryshimet eventuale edhe bankës agjente.

iii) Kopje të instruksioneve, dhënë bankës agjente, për të hapur në emër të Huamarrësit një “Llogari me jashtë” dhe për t’i përdorur fondet e akredituara ekskluzivisht për të kryer pagesat e përcaktuara nga vetë Huamarrësi dhe sipas mënyrave të përcaktuara po nga ai. Instruksionet duhet të hartohen në përputhje me aneksin A, duhet të pranohet shprehimisht nga banka agjente dhe po kjo e fundit t’ia konfirmojë me shkrim Huamarrësit dhe për dijeni MCC.

3.2 MCC, me marrjen e dokumenteve të përmendura më lart, pasi i ka gjetur ato konform kërkesave të tij, i bën të ditur Huamarrësit dhe bankës agjente, me anë të një letre ose telex/faks, i cili duhet të konfirmohet më pas me letër, datën e hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje financiare.

Neni 4

Afatet e përdorimit të kredisë

4.1 Afati i përdorimit të kredisë financiare është 36 muaj duke filluar nga data e hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje financiare. Ky afat mund të zgjatet nga ana e MCC-së. Në kundërshtim me sa më sipër, MCC mund të mos e zgjasë periudhën e përdorimit, në rast se Huamarrësi ose autoritetet kompetente italiane nuk bien dakord për një zgjatje të tillë dhe kanë njoftuar kështu me shkrim MCC të paktën një muaj përpara datës së skadimit të periudhës së disbursimit.

4.2 Në rast se afati i përdorimit ka përfunduar dhe nuk është zgjatur, Mediocredito Centrale, pasi ka marrë mendimin e autoriteteve kompetente italiane, i bën të ditur Huamarrësit dhe Bankës Italo-Shqiptare anulimin e detyrimit lidhur me fondet e papërdorura.

Neni 5

Mënyra e përdorimit të kredisë financiare

5.1 Kredia financiare do të përdoret nga Huamarrësi, në rast se do të përmbushen kushtet e mëposhtme:

i) dhënia e të drejtës nga ana e autoriteteve kompetente italiane lidhur me përfshirjen e kontratës/ve të furnizimit në kredinë financiare;

ii) rezultati pozitiv i vëzhgimit në kompetencë të Mediocredito Centrale siç parashikohet në nenin 5.2 me poshtë;

iii) marrja nga ana e MCC e kërkesës për vënien në dispozicion të fondeve dhe të letrës udhëzuese bankës agjente siç parashikohet në nenet 6.1 dhe 6.2.

5.2 Në vijim të marrjes të së drejtës, siç parashikohet në pikën 5.1(i), MCC fillon fazën vëzhguese që është kompetencë e saj, e cila parashikon:

i) kontrolle në bazë të dispozitave të dhëna nga autoritetet kompetente italiane, në lidhje me eksportuesin italian dhe kompanitë përkatëse italiane/individë të përfshirë me importuesin lokal dhe lidhur me kontratat e furnizimit. Përsa i përket kontratave të furnizimit, MCC do të verifikojë se ato janë në përputhje me termat dhe kushtet e kredisë financiare dhe janë të detajuara lidhur me kostot/çmimet, me qëllim verifikimet që parashikohen në nenin 7.4;

ii) të njoftojë Huamarrësin për marrjen e autorizimit sipas nenit 5.1 (i) sipër dhe të kërkojë nga Huamarrësi dërgimin e kërkesës sipas nenit 6.1, sikurse edhe letërën e përcaktuar në nenin 6.2.

5.3 Përfundimi pozitiv i kësaj faze vëzhguese nga ana e MCC-së do të bëjë të mundur përfshirjen e kontratave të furnizimit në kreditin financiar. Financimi i kontratave të mësipërme të furnizimit do të bëhet vetëm pas plotësimit të kushteve të vendosura në pikën 5.1 (iii).

5.4 MCC do të vërë në dijeni Huamarrësin, bankën agjente dhe eksportuesin italian lidhur me përfshirjen dhe financimin e kontratës/ave të furnizimit.

Neni 6

Kërkesa për disbursim

6.1 Menjëherë pas komunikimit për marrjen e lejes, siç parashikohet në nenin 5.1, (i), Huamarrësi do t'i dërgojë Mediocredito Centrale një letër me kërkesën për vënien në dispozicion të fondeve të nevojshme për të përballuar pagesat e parashikuara në çdonjërin nga kontratat e furnizimit. Me anën e kësaj kërkesë, e cila hartohet në përputhje me aneksin B, Huamarrësi njeh mundësinë e financimit dhe rregullsinë e kontratave të furnizimit dhe angazhohet t'i kthejë MCC-së shumën e disbursuar.

6.2 Huamarrësi do t'i dërgojë bankës agjente dhe një kopje MCC-së, për secilën nga kontratat e mësipërme të furnizimit, një letër udhëzuese hartuar në përputhje me aneksin C, e cila duhet të pranohet shprehimisht nga banka agjente, e cila duhet t'ia komunikojë me shkrim Huamarrësit dhe MCC-së.

6.3 Kërkesa dhe letra udhëzuese që parashikohen në nenin 6.1 dhe 6.2 të kësaj Konvente duhet të mbërrijë në kohën e duhur, por gjithësesi jo më vonë se 6 (gjashtë) muaj nga data e njoftimit të MCC-së. Me t'u kaluar ky afat, MCC-së do të shqyrtojë, duke marrë edhe mendimin e autoriteteve kompetente italiane, shfuqizimin eventual të kontratave të furnizimit si zë i kredisë financiare.

6.4 Në bazë të udhëzimeve të mësipërme të marra nga Huamarrësi, siç parashikohen në nenin 6.2, banka agjente do t'i kërkojë herë pas here MCC-së, akreditimin në llogarinë me jashtë të fondeve të nevojshme për të kryer pagesat e parashikuara në kontratat e furnizimit, sipas modaliteteve të parashikuara në nenin 7 më poshtë. Banka agjente do të hartojë kërkesat e disbursimit konform aneksit D dhe do t'i dërgojë një kopje Huamarrësit.

Neni 7

Disbursimi

7.1 Duke qenë gjithnjë në fuqi afati i parashikuar në nenin 4.1, secila kërkesë e pjeshme ose e plotë e disbursimit (neni 6.4) duhet t'i mbërrijë Mediocredito Centrale brenda dhe jo më shumë se: (i) 24 muaj nga komunikimi, siç parashikohet në nenin 5.4 ose (ii) në një kohë tjetër (në rast se ka një të tillë) në kontratën e furnizimit. Pas përfundimit të periudhës së përmendur më sipër MCC do të marrë në konsideratë, pas konsultimit me autoritetet kompetente italiane, mundësinë e anulimit të pjesës së papërdorur që lidhet me kontratatën/tat e furnizimit.

7.2 Secila nga kërkesat e disbursimit që parashikohet në nenin 6.4 duhet të paraqitet në përputhje me çdo pagesë që duhet kryer, sipas mënyrave të parashikuara në secilën kontratë furnizuese, me paraqitjen e dokumentacionit kontraktor.

7.3 Dokumentacioni kontraktor do t'i dorëzohet bankës agjente nga eksportuesit italianë, e cila ia nis kopjet e njehsuara me origjinalin Mediocredito Centrale dhe origjinalet Huamarrësit.

7.4 Pas marrjes së çdonjëres nga kërkesat e disbursimit, Mediocredito Centrale do të procedojë me verifikimin e dokumentacionit kontraktual. Ky verifikim i përket përputhjes me këtë dokumentacion kontraktual të kontratës furnizuese përkatëse.

7.5 Mediocredito Centrale do t'i ekzekutojë kërkesat e mësipërme të disbursimit brenda 30 ditëve nga data e marrjes së tyre.

7.6 Në varësi të përfundimit pozitiv të verifikimit që parashikohet në nenin 7.4 më sipër, Mediocredito Centrale do t'i japë bankës agjente udhëzimet e nevojshme për disbursimin e fondeve në llogarinë me jashtë dhe do t'i konfirmojë me telex ose fax Huamarrësit shumën totale të disbursimit dhe datën në të cilën ato janë kredituar.

7.7 Në të njëjtën kohë me kreditimin në llogarinë me jashtë, banka agjente do të kryejë

pagesat në favor të eksportuesve italianë sipas udhëzimeve të dhëna, duke marrë nga eksportuesit italianë deklaratën e pagesës që parashikohet në aneksin F në dy kopje origjinale, një nga të cilat do t'i dërgohet Huamarrësit dhe tjetra Mediocredito Centrale.

7.8 Pas çdo kreditimi fondesh në llogarinë me jashtë dhe kryerjen e pagesave përkatëse në favor të eksportuesve italianë, MCC do t'i dërgojë letër me shkrim Huamarrësit dhe një kopje bankës agjente, planin e shlyerjes së shumës së disbursuar duke përcaktuar datat e duhura në përputhje me nenin 8 më poshtë. Huamarrësi do të konfirmojë me shkrim pranimin e këtij plani shlyerjeje.

Neni 8

Shlyerja e kredisë financiare dhe pagimi i interesave

8.1 Çdo shumë e kredituar në "Llogarinë me jashtë" do të kthehet në bazë të një plani shlyerjeje prej 36 kështesh gjashtëmujore, të barabartë dhe të njëpasnjëshëm (kuota principale), ku pagesa e kështit të parë skadon 222 muaj pas datës së hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje financiare. MCC do t'i dërgojë planin e shlyerjes Huamarrësit dhe një kopje bankës agjente, siç është parashikuar në nenin 7.8.

8.2 Mbi kështet e principalit të ngelur të kredituar do të llogariten interesa në masën 0,40% në vit, të barabarta me 0,20% në fund të gjashtëmujorit, duke filluar nga data e kreditimit dhe deri në datën e kthimit të kështit të fundit të principalit. Interesat do të llogariten në bazë muaji 30 ditësh dhe viti 360 ditësh (360/360).

8.3 Gjatë periudhës së shlyerjes, këto interesa do të paguhen në të njëjtën datë skadence me kështet e principalit. Gjatë periudhës *grace* (periudhës së lirë), këto interesa do të paguhen në bazë gjashtëmujori në datat që u korrespondojnë me ditë dhe muaj datave të shlyerjes së kështeve të principalit. Në këtë mënyrë, kuota e parë e interesit mund të përkojë me një periudhë më të shkurtër se gjashtëmujori. Megjithatë, në rast se kjo periudhë është më e shkurtër se 30 ditë, kjo kuotë interesi do të paguhet me kuotën e mëpasshme të interesit. Kuota e parë e interesit, që i përket një periudhe më të gjatë ose më të shkurtër se gjashtëmujori do të llogaritet për ditët që efektivisht kanë kaluar nga data e kreditimit të fondeve në "Llogarinë me jashtë" në datën e pagesës, në bazë të një gjashtëmujori prej 180 ditësh.

8.4 Deri në datën e lëshimit të njohjes së borxhit, nenin 9 më poshtë, pagesa e interesave që lidhen me çdo disbursim do të bëhet në afatet e parashikuara në planet e shlyerjes (neni 7.8); menjëherë pas kësaj date shlyerja e principalit dhe e interesave do të bëhen në afatet e parashikuara në planin e shlyerjes të njohjes së mësipërme të borxhit.

8.5 Për të gjitha shlyerjet dhe pagesat që duhet të bëhen në bazë të kësaj Marrëveshjeje financiare dhe në bazë të deklaratës përkatëse të borxhit, Huamarrësi ka detyrime të bëjë në kohën e duhur pagesat dhe shlyerjet përkatëse pa vonesa në euro në favor të MCC-së ose të ngarkuarve të saj. Këto shuma do të kreditohen pa asnjë zbritje të detyrimeve bankare dhe/ose valutore dhe fiskale dhe pa qenë nevoja e paralajmërimit nga ana e MCC-së ose të ngarkuarve të saj.

Neni 9

Lëshimi i deklaratës së njohjes së borxhit

9.1 Brenda 60 ditëve nga afati i fundi për përdorimin e kredisë (neni 4.1.), Huamarrësi do t'i lëshojë MCC-së deklaratën e njohjes së borxhit, të firmosur në çdo faqe, të hartuar në përputhje me aneksin E.

9.2 Kjo deklaratë e njohjes së borxhit është lirisht e transferueshme nga MCC tek persona juridikë publikë ose privatë, italianë ose të huaj. Është e qartë se Huamarrësit nuk mund t'i ngarkohen detyrimet për shpenzimet, komisionet, taksat ose tatimet që mund të rrjedhin nga lëshimi eventual i deklaratës së njohjes së borxhit. MCC do t'i bëjë të ditur bankës agjente transferimin e deklaratës së njohjes së borxhit.

9.3 Plani i shlyerjes së kështeve, i përcaktuar në deklaratën e njohjes së borxhit, do të hartohet duke mbledhur të gjitha kështet e principalit dhe interesit që nuk u ka mbaruar ende afati dhe kështet që mund t'u ketë kaluar afati, por që nuk janë paguar në datën e lëshimit të deklaratës së njohjes së

borxhit, të cilat rezultojnë nga planet e veçanta të shlyerjes të përgatitura për çdo disbursim, siç është parashikuar në nenin 7.8.

9.4 Mediocredito Centrale do të depozitojë deklaratën e njohjes së borxhit për ruajtje dhe administrim pranë bankës agjente, pasi të jetë nënshkruar në favor të saj.

9.5 Banka Agjente do të regjistrojë herë pas here në deklaratën e njohjes së borxhit pagesat e shumave të principalit dhe interesit dhe kështu që u ka kaluar afati, dhe që nuk janë paguar. Me t'u kryer të gjitha pagesat e parashikuara në deklaratën e njohjes së borxhit, banka agjente duhet t'ia kthejë këtë të fundit Huamarrësit të firmosur.

Neni 10

Detyrimet e Huamarrësit

10.1 Angazhimi i Huamarrësit për të kryer pagesën e shumave në bazë të kësaj Konvente financiare dhe deklaratës relative të njohjes së borxhit do të jetë autonome, absolute, e pakushtëzuar dhe e parevokueshme.

Neni 11

Pezullimi i disbursimeve

11.1 Mediocredito Centrale gjatë periudhës së disbursimit të kredisë financiare rezervohet të pezullojë çdo kërkesë disbursimi në bazë të nenit 6, në rast se rezultojnë shkelje në lidhje me Mediocredito Centrale në bazë të kësaj Konvente financiare ose kredive të tjera financiare të dhëna nga vetë Mediocredito Centrale, qeverisë ose Bankës Qendrore, ose Enteve të Shtetit të Republikës së Shqipërisë, në bazë të nenit 6 të ligjit italian nr.38 të 9 shkurtit 1979 dhe të nenit 6 të ligjit italian nr.49 të 26 shkurtit 1987 të Republikës së Shqipërisë, siç mund të ndryshohet herë pas here. Mediocredito Centrale do të japë komunikim të menjëhershëm për pezullimin ndaj Huamarrësit.

11.2 Në rastin kur banka agjente ballafaqohet me pengesa që, për motive të pavarura nga vullneti i saj, nuk e lejojnë t'i japë rrugë instruksioneve të disbursimit nga ana e Mediocredito Centrale në llogarinë me jashtë (shih nenin 7.6), e njëjta bankë agjente do t'i japë komunikim të menjëhershëm me shkrim Huamarrësit dhe vetë Mediocredito Centrale. Në momentin e eliminimit të këtyre pengesave, banka agjente do t'i japë rrugë, duke u lidhur me Mediocredito Centrale, instruksionet e disbursimit të marra fillimisht nga vetë Mediocredito Centrale.

11.3 Mediocredito Centrale nuk do t'u japë rrugë kërkesave të disbursimit (neni 6.4), në rast se nuk janë të disponueshme shumat nga ana e autoriteteve kompetente italiane.

Neni 12

Mospagimi i interesit

12.1 Në rast se, për një arsye çfarëdo, për të cilën nuk është përgjegjës Huamarrësi, shumat e principalit dhe/ose interesave nuk kthehen brenda afatit në bankën agjente brenda datës të skadimit, Huamarrësi është i detyruar të paguajë kamatëvonesat e këtyre shumave për periudhën midis datës së mbarimit të afatit dhe datës së akreditimit efektiv në favor të Mediocredito Centrale ose të ngarkuarve ligjorë pranë vetë bankës agjente.

12.2 Këto kamatëvonesa do të llogariten në masë 0,40% për 35 ditët e mëpasshme nga data e mbarimit të afatit fillestar dhe menjëherë më pas, në masë 5% deri në datën e pagesës efektive në Mediocredito Centrale.

12.3 Për 35 ditët menjëherë të mëpasshme nga data e mbarimit të afatit fillestar këto kamatëvonesa do të llogariten gjithnjë me regjimet e interesave të thjeshta; për periudhën e mëpasshme ato do të llogariten me regjimin e interesit të thjeshtë, kur kjo periudhë është më e vogël se një vit dhe me regjimin e interesit të thjeshtë të kombinuar, kur kjo periudhë është më e madhe se një vit.

Neni 13

Rimbursimi i kuotave të kredisë financiare në rast të mosrealizimit të programeve/projekteve

13.1 Në rast mungese apo realizimi të pjesshëm të projekteve/programeve, Huamarrësi do të rimbursojë shumat e ngelura, përfshirë edhe ato të livruara si parapagim, në bazë të kushteve të përcaktuara ndërmjet MCC-së, dhe autoriteteve kompetente italiane.

Neni 14

Detyrime tatimore

14.1 Në bazë të nenit 9.2 të mësipërm, çdo detyrim tatimor, aktual apo i ardhshëm për çfarëdo lloj detyrimi në Shqipëri, në varësi të Marrëveshjes financiare në fuqi dhe të deklaratës së borxhit relativ me të, do të jetë ekskluzivisht në ngarkim të Huamarrësit.

14.2 Çdo detyrim tatimor në Itali, në varësi të Konventës financiare nuk do jetë në ngarkim të Huamarrësit.

14.3 Mediocredito Central deklaron se do të përdorë regjimin fiskal në nenin 19 të dekretit të Presidentit të Republikës nr.601 të 29 shtatorit 1973 siç mund ndryshohet kohë pas kohe.

Neni 15

Ligji i zbatueshëm

15.1 Kjo Marrëveshje financiare është hartuar në bazë të ligjit italian.

Neni 16

Mosmarrëveshje të mundshme

16.1 Palët do të përpiqen të zgjidhin miqësisht çdo lloj mosmarrëveshje që vjen nga interpretimi dhe/ose zbatimi i kësaj Konvente financiare.

16.2 Në rast se përpjekje të tilla, brenda një kohe të arsyeshme, nuk do të çonin në zgjidhjen e këtyre mosmarrëveshjeve, këto do të zgjidhen në nivel qeveritar.

16.3 Në rast se një përpjekje e tillë nuk do të bëhej (ose do të bëhej), por nuk do të çonte në një zgjidhje të kënaqshme, të gjitha mosmarrëveshjet që vijnë nga kjo Konventë financiare apo që kanë lidhje me të do të zgjidhen përfundimisht sipas rregullores së arbitrazhit të Dhomës Ndërkombëtare të Tregtisë në Paris, Francë, nga një trup arbitror i përbërë nga tre anëtarë:

- një i caktuar nga Huamarrësi;

- një i caktuar nga MCC;

- një i caktuar nga arbitrat e mësipërm ose, në rast mosmarrëveshjesh, nga Presidenti i Dhomës së Tregtisë Ndërkombëtare të Parisit.

16.4 Në rast se Huamarrësi ose Mediocredito Centrale nuk kanë caktuar arbitrin e tyre brenda 30 ditëve duke filluar nga kërkesa e palës tjetër, arbitri do të caktohet nga Presidenti i Dhomës së Tregtisë Ndërkombëtare në Paris.

Vendimi i trupit arbitror, i cili do të gjykojë sipas ligjit italian, do të jetë përfundimtar dhe i pakundërshtueshëm nga të dyja palët pa asnjë mundësi apelimi.

Pavarësisht nga çdo mosmarrëveshje që mund të lindë mes palëve, Huamarrësi duhet të paguajë në afatet e caktuara, të gjitha shumat në varësi të kësaj Konvente financiare dhe në veçanti të gjitha shumat që rrjedhin nga planet për shlyerje, të përcaktuara në nenin 8 dhe nga deklaratat e borxhit në vijim.

Neni 17

Njoftime

17.1 Çdo njoftim që duhet zbatuar në lidhje me këtë Konventë financiare duhet të drejtohet në adresat e mëposhtme:

- Ministria e Financave: Bulevardi "Dëshmorët e Kombit" - Tiranë Shqipëri;

- Mediocredito Centrale - Via Piemonte 51, 00187 Roma - ITALIA;

- Projecte & Export Finance-Istruttoria Convenzioni Finanziarie: Tel 0039-06-4791-2592/2749/2218/2200, telefax N 0039-06-4791-2574/2970
- Servizio Amminisrazione Finanziamenti Strutturati: Tel 0039-06-4791-2380/2249/2516/2206, Telefax n. 0039-06-4791-2059/2758;
N.swift MCENITRR
- Banka agjente:.....

Neni 18

Origjinalet e Konventës financiare

18.1 Kjo Konventë financiare është hartuar dhe nënshkruar në tre origjinalë në gjuhën italiane dhe në tre origjinalë në gjuhën angleze. Në rast mosmarrëveshjeje zbatohet teksti i hartuar në gjuhën italiane.

Palët kanë nënshkruar Konventën financiare në ditën dhe vendin e treguar.

MINISTRIA E FINANCAVE E SHQIPËRISË

MEDIOCREDITO CENTRALE

FORMA E URDHËRIT PËR BANKËN AGJENTE

ANEKSI A

nga:.....(Huamarrësi)
për:.....(banka agjente)
për: Mediocredito Centrale (për njohur)

Konventa financiare prej 41 528 041.03 (dyzetë e një milionë e pesëqind e njëzet e tetë mijë e dyzet e një pikë zero tre) euro e nënshkruar prej nesh në..... datë.....dhe nga Mediocredito Centrale në.....datë.....

Në zbatim të kësaj Konvente financiare, ju emërojmë me anë të këtij mandati si bankën tonë agjente.

Për rrjedhojë, do të hapni në emrin tonë një "Llogari me jashtë" pranë bankës suaj, në të cilën do të kreditohen fondet që Mediocredito Centrale do të vërë herë pas here në dispozicionin tonë.

Fondet e kredituara nga Mediocredito Centrale në llogarinë sa më sipër do të përdoren ekskluzivisht për pagesën e....., sipas udhëzimeve që do t'ju japim nëpërmjet një letre të veçantë hartuar sipas aneksit C, bashkëlidhur kësaj Konvente.

Kini mirësinë të na konfirmoni, me letër ose telex, që duhet të konfirmohet më pas me një

letër, në dhe Mediocredito Centrale, pranimin e këtij mandati nga ana juaj.
Përsëritet të përzemërta.

FORMA E KËRKESËS PËR VËNIEN NË DISPOZICION TË FONDEVE
ANEKSI B

Nga:.....(Huamarrësi)
Për:.....Mediocredito Centrale
Konventë financiare prej 41 528 041.03 (dizet e një milionë e pesëqind e njëzet e tetë mijë e
dizet e një pikë zero tre) euro nënshkruar nga ne
Mëdhe nga Mediocredito Centrale në.....më.....

Në bazë të nenit 6 të kësaj Konvente, ju kërkojmë të vini në dispozicionin tonë për kreditim në
“Llogarinë me jashtë”, të hapur në emrin tonë pranë filialit të Romës.....,
ekuivalentin në euro të.....(.....) (shuma kontraktuale që mbulohet nga
kjo kredi).

Saktësojmë që kjo shumë korrespondon me pagesat që duhet të bëjmë për..... në
bazë të kontratës së furnizimit nr.....datëmidis.....,në lidhje me
..... (projektin/programin), për të cilën konfirmojmë rregullsinë, një kopje e të cilës do
t’ia dërgojë eksportuesi italian.

Me qëllim lehtësimin e pagesave në favor të....., i kemi dhënë udhëzime
filialit të Romëst’ju kërkojmë direkt, herë pas here, kërkesat për kreditim në
“Llogarinë me jashtë” të fondeve të nevojshme për kryerjen e pagesave të parashikuara në kontratën e
furnizimit sa më sipër, sipas kushteve dhe mënyrave që përcaktohen në të.

Me anë të kësaj kërkesë, marrim përsipër detyrimin e pakushtëzuar dhe të përvokueshëm për

të shlyer çdo shumë të kredituar nga ju në “Llogarinë me jashtë” sipas mënyrave që përcaktohen në këtë Konventë.

Brenda 60 ditëve nga afati i fundit për disbursimin e fundit të kredisë financiare të parashikuar në nenin 4 të kësaj Konvente, marrim përsipër detyrimin t’ju lëshojmë një njohje borxhi për shumën e principalit të barabartë me gjithë shumën e disbursuar në bazë të kësaj Konvente financiare.

Kjo njohje borxhi hartohet në përputhje me aneksin E, bashkëlidhur kësaj Konvente.

Përshëndetje të përzemërta.

FORMA E LETRËS SE UDHËZIMEVE PËR BANKËN AGJENTE ANEKSI C

Nga:.....(Huamarrësi)

Për:.....(bankën agjente)

Për: Mediocredito Centrale (kopje)

Konventë financiare prej 41,528,041.03 (dyzet e një milionë e pesëqind e njëzet e tetë mijë e dyzet e një pikë zero tre) euro nënshkruar nga ne, në mëdhe nga Mediocredito Centrale nëmë.....

-

Në bazë të nenit 6 të kësaj Konvente financiare dhe në vijim të letrës sonë datë..... me anë të së cilës ju kemi emëruar si bankën agjente, ju dërgojmë bashkëlidhur (eksportuesi italian do t’ju dërgojë) një kopje të kontratës së furnizimit nr..... datë ... lidhur midis në lidhje me(projektin/programin) për të cilin deklarojmë që kemi njohje të plotë.

Me anë të kësaj letre ju kërkujmë, me cilësinë e bankës sonë agjente, të kryeni pagesat e parashikuara në kontratën e furnizimit sa më sipër sipas kushteve dhe mënyrave të përcaktuara në të, në favor të....., deri në një shumë maksimale të barabartë me euro.(.....)

(shumë kontraktuale që mbulohet nga kjo kredi).

Pagesat që do të kryeni në favor të eksportuesit/ve italianë të treguar nga ne, janë nën vartësinë e dorëzimit nga eksportues/se të tillë të dokumentacionit sipas kontratës (p.sh. fatura, gjendja e avancimit të punimeve etj.) dhe nga lëshimi i këtij të fundit të një kuitance në dy origjinale.

Për sa u tha më sipër, do t’i dorëzohet Mediocredito Centrale një kopje vërtetuar me origjinalin e dokumentacionit të sipërpërmendur dhe një origjinal i faturës së derdhjes dhe të na trasmetohet ne origjinali i dokumentacionit kontraktual dhe kopja e dytë origjinale e faturës së derdhjes.

Gjithashtu, ju kërkujmë që herë pas here të kryeni direkt tek Mediocredito Centrale, kreditimin në “Llogarinë me jashtë” të fondeve të nevojshme për kryerjen e pagesave të parashikuara në kontratën e furnizimit, sipas kushteve dhe mënyrave të përcaktuara në të (çdo kërkesë duhet të na dëgohet me teleks, faks ose swift për dijeni).

Ju bëjmë të ditur lidhur me këtë çështje se i kemi kërkuar Mediocredito Centrale të kreditojë herë pas here në Llogarinë me jashtë, në bazë të kërkesës suaj, fondet e nevojshme për kryerjen e pagesave në favor të për llogarinë tonë.

Kini mirësinë të na konfirmoni, me anë të një letre ose telex-i që duhet konfirmuar më pas me një letër, ne dhe Mediocredito Centrale, pranimin e këtyre udhëzimeve nga ana juaj.

Përshëndetje të përzemërta.

FORMAT E KËRKESËS PËR DISBURSIM ANEKSI D

Nga:.....(banka agjente)

Për:..... Mediocredito Central

Për:.....Huamarrësi (kopje)

Konventë financiare prej 41 528 041.03 (dyzet e një milionë e pesëqind e njëzet e tetë mijë e dyzet e një pikë zero tre) euro nënshkruara nga ne..... datëdhe Mediocredito Centrale nëdatë.....

Në bazë të kësaj Konvente, mandatit dhe udhëzimeve të (Huamarrësi), ju kërkojmë të kreditoni brenda 30 ditëve nga data e marrjes së kësaj letre, euro(.....) në “Llogarinë me jashtë” të hapur pranë nesh në emër të(Huamarrësi).

Kjo shumë do të përdoret për kryerjen e pagesave në favor të, pagesat që bëhen të detyrueshme nga dokumentet kontraktuale të mëposhtme lidhur me kontratën furnizuese nr.....datë.....lidhur midis.....dhe.....

.....
.....
.....

Lidhur me këtë çështje, vërtetojmë se dokumentacioni i mësipërm kontraktual, një kopje e të cilit do t’ju dërgohet është i rregullt dhe në përputhje me kontratën furnizuese së cilës i referohet.

Vërtetojmë gjithashtu që pagesat sa më sipër përputhen me ligjet monetare në fuqi në Itali.
Përhëndetje të përzemërta.

FORMA E NJOHJES SË BORXHIT ANEKSI E

.....(Huamarrësi)

nr.....

Vendi dhe data e lëshimit:

.....

Në zbatim të Konventës financiare midis(Huamarrësi), si agjent dhe për llogari të Qeverisë së..... dhe Mediocredito Centrale, nënshkruar në me dhe nëme.....,(Huamarrësit) deklaron se ka marrë nga Mediocredito Centrale shumat e mëposhtme:

.....me.....
.....me.....
.....me.....
.....

Si rrjedhim,(Huamarrësi) deklaron se është debitor në mënyrë të pakushtëzuar dhe të përevokueshme ndaj Mediocredito Centrale S.p.a: -me seli në Romë (Itali), Via Piemonte 51, për shumën e principalit prej euro.(.....) dhe merr përsipër detyrimin ta shlyejë këtë shumë në (.....) kështu simestrale, të barabarta dhe të njëpasnjëshme, ku të parit kështu i mbaron afati mëdhe të fundit....., sipas planit të mëposhtëm të shlyerjes.

Mbi shumën e principalit të ngulur të deklaruar në këtë njohje borxhi,.....

(Huamarrësi) merr përsipër detyrimin të paguajë interesat sipas planit të shlyerjes bashkëngjitur, të llogaritur në përputhje me kushtet e kësaj Konvente financiare.

.....(Huamarrësi) do të kthejë kuotat e principalit dhe do të paguajë interesat e parashikuara në këtë njohje borxhi, duke i kredituar këto shuma brenda afateve përkatëse të rëna

dakord në euro në favor të Mediocredito Centrale ose të ngarkuarve ligjorë, në filialin e Romës,.....("Banka Agjente"), pa zbritur asnjë detyrim bankar dhe/ose valutor.

Në rast se, për një arsye çfarëdo, për të cilën nuk është përgjegjëse Mediocredito Centrale, shumat e principalit dhe interesit, të përcaktuara në këtë njohje borxhi, nuk derdhen brenda afatit për të cilin është rënë dakord, në filialin e Romës,, (Huamarrësi) është i detyruar të paguajë, mbi këto shuma, kamatëvonesa për periudhën nga data e mbarimit të fundit dhe datës së kreditimit efektiv në filialin e Romësnë favor të Mediocredito Centrale ose të ngarkuarve ligjorë të caktuar nga vetë banka.

Këto kamatëvonesa do të llogariten në masën% për 35 ditë pas mbarimit të afatit fillestar dhe më pas, në masën 5% deri në datën e kreditimit aktual në favor të Mediocredito Centrale.

.....

Sigla e Huamarrësit

Për 35 ditë pas datës së mbarimit të afatit fillestar, këto kamatëvonesa do të llogariten gjithnjë me regjimin e interesave të thjeshta; për periudhën e mëpasme do të llogariten me regjimin e interesave të thjeshta, kur kjo periudhë është më e vogël se një vit dhe me regjimin e interesave të kombinuara, kur kjo periudhë është më e gjatë se një vit.

Filiali i Romës do të regjistrojë herë pas here në këtë njohje borxhi, çdo pagesë të bërë për principalin dhe interesin.

Me kryerjen e gjithë pagesave të parashikuara në planin e shlyerjes si më poshtë, kjo njohje borxhi i kthehet(Huamarrësit).

Kjo njohje borxhi lëshohet për kredinë financiare prej euro.....

(.....) dhënë në bazë të nenit 6 të ligjit italian nr.49, datë 26 shkurt 1987.

PLANI I SHLYERJES

	Mbarimi i afatit	Kuota e principalit	Kuota e interesit	Totali
a)				
b)				
c)				
d)				
1)				
2)				
3)				
4)				
5)				
6)				
7)				
8)				
9)				
10)				

.....

(Firma e Huamarrësit)

FORMA E FATURËS SË DERDHJES (PAGESEËS)

ANEKSI F

Nga: Eksportuesi italian

Për: (Huamarrësin)
Për: Mediocredito Centrale

FATURA E DERDHJES

Në bazë të kontratës furnizuese nr. të nënshkruar në datë
midis kësaj shoqërie dhepër furnizimin e, kjo shoqëri deklaron se ka marrë në dorëzim shumën në euro prej me rregullim të pjesshëm/totale të kësaj kontrate.

Kjo shumë lidhet me kredinë financiare prej 41 528 041.03 (dyzet e një milionë e pesëqind e njëzet e tetë mijë e dyzet e një pikë zero tre) euro të vëna në dispozicion nga Mediocredito Centrale, Qeverisë së, në bazë të nenit 6 të ligjit italian nr.49 datë 26.9.1987 siç mund të ndryshohet herë pas here, me anë të kësaj Konvente financiare të nënshkruar në datë..... dhe në Romë datë

Kështu, ne deklarojmë se kemi paguar të plotë shumën e duhur të kredisë financiare në shumën prej euro(.....), dhe se Huamarrësi dhe MCC nuk janë përgjegjës për çdo dhe të gjitha detyrim/et dhe përgjegjësi më lidhje me shumën e marrë.

VENDIM Nr.633, datë 18.9.2003

PËR MIRATIMIN E STRATEGJISË PËR PËRMIRËSIMIN E KUSHTEVE TË JETESËS SË MINORITETIT ROM

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, me propozimin e Ministrit të Punës dhe të Çështjeve Sociale, Këshilli i Ministrave

V E N D O S I:

1. Miratimin e strategjisë për përmirësimin e kushteve të jetesës së minoritetit rom, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi.

2. Ngarkohen Ministria e Punës dhe e Çështjeve Sociale, Ministria e Financave, Ministria e Ekonomisë, Ministria e Drejtësisë, Ministria e Punëve të Jashtme, Ministria e Pushtetit Vendor dhe e Decentralizimit, Ministria e Shëndetësisë, Ministria e Rregullimit të Territorit dhe e Turizmit, Ministria e Rendit Publik, Ministria e Arsimit dhe e Shkencës, Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sporteve, Ministria e Arsimit dhe Ministria e Transportit dhe e Telekomunikacionit për ndjekjen dhe zbatimin e kësaj strategjie.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare

KRYEMINISTRI
Fatos Nano

STRATEGJIA KOMBËTARE "PËR PËRMIRËSIMIN E KUSHTEVE TË MINORITETIT ROM"

Strategjia kombëtare "Për përmirësimin e kushteve të minoritetit rom" është realizuar nga një grup ndërmintor i drejtuar nga Zëvendësministri i Punës dhe i Çështjeve Sociale z. Ahmet Ceni në përbërje të të cilit janë:

Gramoz Bregu	Ministria e Arsimit dhe Shkencës
Vasil Tole	Ministria e Rinisë, Kulturës dhe Sporteve
Agim Shehi	Ministria e Shëndetësisë

Genta Qosja	Ministria e Punës dhe e Çështjeve Sociale
Anila Selmani	Ministria e Punës dhe e Çështjeve Sociale
Rezarta Bitri	Ministria e Drejtësisë
Shyqyri Dade	Ministria e Rendit Publik
Violeta Qebini	Ministria e Pushtetit Lokal dhe e Decentralizimit
Shqipe Rumbullaku	Ministria e Ekonomisë dhe e Privatizimit
Doris Andoni	Ministria e Rregullimit të Territorit dhe e Turizmit
Geraldina Duçka	Ministria e Financave
Agim Gjevori	Ministria e Transporteve
Brunilda Minarolli	Ministria e Punëve të Jashtme

Koordinatorë e grupit ndërministror Merita Gjashta

Në hartimin e strategjisë kombëtare “Për përmirësimin e kushteve të minoritetit rom” ka ndihmuar përfaqësuesi i organizatave romë në grupin ndërministror Refik Tare, si dhe OJF-të romë; Romët për Integrim, Amaro-Drom, Romani Batx, Shanci Rom, Amaro-Dives, Disutni Albania si dhe përfaqësuesit e këtyre organizatave, zotërinjtë Arben Kosturi, Hasan Sula, Miranda Fejzo, Sabri Mile, Estref Pëllumbi, Kujtim Gajtani, Latif Kazanxhi, Ilmi Ademi, Nesti Zeqiri, Xheladin Taço, Pëllumb Fortuna, Kujtim Shabani, Skënder Velu, Muhamet Xhambazi, Gurali Mejdani, Ramazan Elmazi.

Lista e shkurtimeve

Shkurtimi	Emri i plotë
MPÇS	Ministria e Punës dhe Çështjeve Sociale
MASH	Ministria e Arsimit dhe e Shkencës
MSH	Ministria e Shëndetësisë
MRP	Ministria e Rendit Publik
MRTT	Ministria e Rregullimit të Territorit dhe e Turizmit
MEP	Ministria e Ekonomisë dhe e Privatizimit
MF	Ministria e Financave
MJ	Ministria e Punëve të Jashtme
MPVD	Ministria e Pushtetit Vendor dhe e Decentralizimit
MKRS	Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sporteve
KMB	Komiteti për Mundësi të Barabarta
SHKP	Shërbimi Kombëtar i Punësimit
ISHP	Inspektoriati Shtetëror i Punës
ISSH	Instituti i Sigurimeve Shoqërore
DSHP	Drejtoria e Shëndetit Publik
IshP	Instituti i Shëndetit Publik
ANVM	Agjencia e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme
CIOFF	Organizata ndërkombëtare kulturore e festivaleve folklorike
OQV	Organet e qeverisjes vendore
DA	Drejtoria Arsimore
DSH	Drejtoritë e shkollave
IKP	Instituti i Kulturës Popullore

HYRJE

Pak histori

Historikisht popullsia shqiptare është karakterizuar nga marrëdhënie harmonike midis pakicave etnike dhe shumicës. Këto marrëdhënie kanë evoluar në shekuj duke e renditur Shqipërinë si vend model për bashkëjetesën midis komuniteteve etnike dhe besimeve fetare.

Minoriteti rom konsiderohet një minoritet gjuhësor. Të dhënat stastistikore, lidhur me numrin e romëve që jetojnë në Shqipëri, mungojnë, pasi një regjistrim i përgjithshëm i tyre nuk është bërë

asnjëherë.

Romët jetojnë në Shqipëri për më tepër se 600 vjet. Ata kanë arritur në Shqipëri para pushtimit otoman. Nga studimet e bëra supozohet se kanë ardhur nga India pastaj nëpërmjet Ballkanit në Europë. Origjina e tyre njihet jo për shkak të dëshmimeve të sakta historike, por kryesisht nga analizat gjuhësore. Në kohën e pushtimit otoman për arsye sigurie, romët kanë ndryshuar besimin e tyre fetar duke e konvertuar në besim mysliman, njëllëj siç bëri një pjesë e mirë e popullsisë etnike shqiptare në atë kohë. Gjatë luftës së dytë botërore, romët e Shqipërisë nuk u përsekutuan në kampet e vdekjes, siç ndodhi në shumë vende të Europës Lindore. Romët shqiptarë kanë marrë pjesë në luftë dhe shumë prej tyre kanë luftuar së bashku me ushtrinë shqiptare kundër pushtuesve të huaj. Mbas luftës shteti shqiptar ndoqi politikën e asimilimit dhe të homogjenizimit të kombit shqiptar duke e konsideruar këtë komunitet si pjesë e popullsisë shqiptare. Vlen për t'u theksuar se gjatë regjimit komunist, romët kanë përfutur punësimin, reformën agrare mbi tokën, sigurinë për të nesërmen, shkollimin e detyruar, strehimin etj., çka bëri që ata të integrohen njëllëj si gjithë popullsia maxhoritare, pavarësisht të metave të atij sistemi. Në përputhje me politikën e punësimit të plotë, shteti ishte i detyruar t'u siguronte punësimin si burrave ashtu edhe grave në funksion të nivelit të shkollimit dhe të aftësive të tyre profesionale. Me përmbysjen e komunizmit dhe me fillimin e ndryshimeve demokratike romët ishin të parët që humbën punësimin dhe shkuan me shpejtësi në fund të shoqërisë. Për shkak të mungesës së arsimit dhe të kualifikimit të nevojshëm pozicioni i tyre në shoqëri ndryshoi në mënyrë drastike. Si rezultat i varfërisë së krijuar, me një përjashtim të vogël, gjenerata e re e fëmijëve romë, për të qenë krahë punë për familjet e tyre, nuk është në gjendje të ndjekë shkollat. Fëmijët romë janë shndëruar në lypës dhe viktime të trafikeve të ndryshme dhe të prostitucionit. Aktualisht situata ekonomike e romëve të Shqipërisë dhe kushtet e jetesës janë në nivele shumë të ulëta, për shkak të papunësisë që është në shifra disa herë më e madhe se pjesa tjetër e popullsisë jo rome. Kushtet e shëndetit dhe të strehimit janë shumë të këqija.

Për herë të parë romët u regjistruan në Shqipëri gjatë viteve 1522-23 dhe u vlerësuan rreth 1270 vetë. Emëri i romëve përmendet në tekstet e vjetra shqiptare me 1635. Në vitin 1930 sipas vlerësimeve popullore kishte 20 000 romë në tërë vëndin. Në 1980 kishte 62 000 romë, të vlerësuar sipas dokumenteve franceze. Kjo shifër u bazua në burime angleze. Më 1995 Grupi Ndërkombëtar i të Drejtave të Minoriteteve vlerësoi se numëri i romëve ishte midis 90 000 dhe 100 000 vetë. Ndërsa Universiteti i Marylandit në 1995 deklaroi se ka deri në 120 000 romë që jetojnë në Shqipëri. Sot vlerësohet që ritmi i shtimit të popullsisë rome është 3%, i cili paraqitet më i lartë se ai i shqiptarve. Pasaktësia e shifrave vjen nga fakti se asnjë regjistrim zyrtar në Shqipëri nuk i ka evidentuar romët.

Romët jetojnë pothuajse në të gjithë zonat e vendit. Megjithatë, numëri më i madh i Romëve është përqëndruar kryesisht në Shqipërinë Qendrore dhe Juglindore: Tiranë, Durrës, Elbasan, Fier, Berat, Korçë, Pogradec, Bilisht, Gjirokastrë, Delvinë, Krujë, Shkodër etj. Romët jetojnë ose në qytetet e mëdha, kryesisht në lagje të ndara ose në fshatra pranë qyteteve. Nga të dhënat e përafërta që kemi mundur të sigurojmë rezultojnë:

Në Gjirokastrë, në zonën Zinxhiraj, numërohen rreth 1500 vetë. Shumica jeton në kushte shumë të varfëra, në shtëpi të përkohshme, pa kushte sanitare dhe ujë të rrjedhshëm. Minoriteti rom përpaket të emigrojë çdo verë për të punuar në Greqi nëpër ferma etj. Disa të tjerë importojnë veshje, këpucë dhe pajisje elektrike të lira për t'i shitur në tregun e Gjirokastrës. Në këto kushte jeta e romëve të Gjirokastrës po vështirësohet edhe më shumë.

Lagjja Azotiku në Fier ka rreth 500 familje me një mesatare prej 8 fëmijësh secila. Ky komunitet jeton paralel me linjën kryesore hekurudhore që kalon nëpër Fier. Meqë nuk ka rrugë që lidh vendbanimet rome me qytetin, ata detyrohen të përdorin rrugën hekurudhore në këmbë për nevojat me qytetin. Ky ka qenë shkaku kryesor i një numri fatkeqësish aksidentale. Ata vuajnë nga papunësia. Shumë pak fëmijë ndjekin shkollën, meqë ajo ndodhet shumë larg nga vendbanimet e tyre.

Në, Levan Fier ka rreth 500 familje me një mesatare prej gjashtë personash. Shumica e fëmijëve këtu nuk shkojnë në shkollë dhe shumica e të rriturve janë të papunë. Ata bëjnë një jetë mjaft të vështirë duke u përpjekur të mbijetojnë duke punuar tokën ose duke bërë enë metalike gatimi. Minoriteti këtu është i ndarë në dy grupe, ata që kanë tokë dhe ata që s'kanë.

Në Baltës ka rreth 250-300 familje me një mesatare prej 5 ose 6 vetash në secilën familje. Shumica e familjeve jeton në shtëpi të mira dhe kanë tokat e tyre. Ata gjithashtu kanë shkollën e tyre rome, e cila i ndihmon për të mësuar gjuhën dhe kulturën rome.

Minoriteti në Kulleiri të Korçës ka rreth 600 familje. Në përgjithësi këtu minoriteti rom jeton

njëlloj si shqiptarët. Ato jetojnë në apartamente, kanë punësim dhe shumica e fëmijëve ndjekin shkollën.

Në Shkodër, minoriteti tek Ura e Bunës. Romët në Shkodër përbëhen prej 27 deri në 50 familje, të cilët jetojnë në kushtet më të këqija në Shqipëri. Të gjithë shtëpitë e tyre janë prej tabakësh plastikë dhe mungon uji i rrjedhshëm. Shumica e antarëve të këtij minoriteti detyrohen të pijnë ujë lumi mbasi nuk kanë burim tjetër. Papunësia këtu është 100%.

Në Elbasan, minoriteti pranë stadiumit. Ka një minoritet rom shumë të madh në Elbasan. Numëri i saktë i tyre nuk dihet. Një pjesë e tyre merret me shitjen e rrobave të vjetra.

Minoriteti rom në Fushë-Krujë. Romët e Fushë-Krujës, afërsisht 1200 vetë, jetojnë në kushte tepër të vështira. Në përgjithësi u mungon strehimi, pijnë ujë lumi në mungesë të ujit të rrjedhshëm, papunësi e theksuar etj.

Në Berat, minoriteti tek Lagjia e Re. Minoriteti rom këtu është relativisht i vogël në numër, jo më tepër se 60 familje. Vendbanimet janë pranë lumit kryesor të Beratit. Ky minoritet jeton në varfëri të theksuar, meqenëse ata nuk kanë as tokë dhe as pasuri të tyre, madje nuk janë as të regjistruar tek autoritetet lokale për të marrë asistencë.

Megjithëse numri i saktë nuk dihet, supozohet se numri më i madh i popullsisë rome është i përqëndruar në Tiranë. Vendbanimet e grupuara të tyre ndodhen kryesisht në Kinostudio, Laprakë, Bregu i Lumit, Selitë, Yzberisht etj. Problemet sociale të tyre janë të gjithanshme. Evidente janë: papunësia, varfëria, braktisja e shkollave nga fëmijët dhe trafikimi i tyre, mungesë infrastrukture dhe strehimi, kushte shëndetësore të këqija etj. Një pjesë e romëve të Tiranës siguron mjetet e domosdoshme të jetesës duke gërmuar nëpër kazanët e plehrave ose duke lypur. Një numër i konsiderueshëm familjesh jetojnë në baraka të sajura me mjete rrethanore. Rreth 100 familje në rrugën “Irfan Tomini” janë njoftuar nga Bashkia e Tiranës për t’u zhvendosur forcërisht për arsye të rregullimit urban.

PJESA E PARË PARIMET BAZË KU MBËSHTETET HARTIMI I STRATEGJISË

1.1. Shkaqet dhe domosdoshmëria e hartimit të strategjisë

Hartimi i strategjisë bazohet në analizën kritike dhe vlerësimin e problemeve të minoritetit rom, të cilat kanë të bëjnë me gjëndjen e tyre social-ekonomike.

Hartimi i strategjisë është mbështetur në njohjen e situatës social-ekonomike dhe vlerësimin sasior e cilësor të nevojave të grupeve vulnerabël, në përpunimin e të dhënave statistikore të siguruar nga burime zyrtare dhe jozyrtare për shkallën e vulnerabilitetit dhe përjashtimit social, shpërndarjen dhe shpeshësinë e grupeve të rrezikuara. Të dhënat e siguruar nga këto burime edhe pse jo të plota, të pasakta dhe shpesh herë të paverifikuara nga burime të dyta, kanë shërbyer për njohjen e tendencave të zhvillimit social-ekonomik, identifikimin e dukurive të reja, dinamikës së ndryshimeve dhe ndikimet e tyre në kushtet e jetesës të këtij minoriteti.

Për hartimin e strategjisë së romëve janë shfrytëzuar analiza, studime, vëzhgime dhe raporte të realizuara nga institucione shtetërore dhe joshetërore në disa zona, si: Korçë, Fier, Novoselë, Vlorë, Berat, Fushë-Krujë, seminare, tryeza të rrumbullakta, konferenca, simpoziume për sensibilizimin e kësaj kategorie në lidhje me mënyrën e bashkëpunimit për realizimin me sukses të projekteve të përbashkëta me këtë minoritet.

Qeveria shqiptare duke parë vështirësitë me të cilat përballlet popullsia rome në Shqipëri, angazhohet politikisht për hartimin e një strategjie për përmirësimin e kushteve të jetesës së minoritetit rom, që jeton në Shqipëri përmes politikave e programeve konkrete për zbutjen e varfërisë, përfshirjen e tyre në jetën publike, ruajtjen dhe zhvillimin e identitetit të tyre etnik etj. Qeveria shqiptare shikon pakicën rome si një partner bashkëpunues në hartimin dhe zbatimin e këtij dokumenti të rëndësishëm.

Baza ligjore

Në legjislacionin shqiptar një rëndësi të veçantë i është kushtuar njohjes dhe garantimit të të drejtave dhe lirive themelore të njeriut, si një nga shtyllat e shoqërisë së qytetëruar bashkëkohore. Kuadri ligjor për minoritetet në Republikën e Shqipërisë përfshin një numër të konsiderueshëm dispozitash ligjore të parashikuara në Kushtetutë, në Kodet Penale dhe të Procedurës Penale, në aktet normative të Këshillit të Ministrave dhe konventat e ratifikuara nga Kuvendi i Shqipërisë.

Shqipëria është anëtare e OKB-së që nga 14 dhjetori 1955 dhe ka ratifikuar pothuajse të gjitha konventat kryesore të kësaj organizate, lidhur me mbrojtjen e të drejtave të njeriut disa prej të cilave janë: Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut, 1948 (aderuar më 1955); Konventa Ndërkombëtare për eliminimin e të gjitha formave të diskriminimit racia, 1969 (aderuar më 1994); Pakti Ndërkombëtar mbi të Drejtat Civile dhe Politike, 1966, (aderuar më 1991); Pakti Ndërkombëtar mbi të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore, 1976, (aderuar më 1991); Konventa për eliminimin e të gjitha formave të diskriminimit ndaj grave, 1980, (aderuar më 1996).

Shqipëria është anëtare e OSBE-së dhe ka nënshkruar të gjitha dokumentet e saj, si Akti Final i Konferencës së Helsinkit, 1975; Deklarata e Kopenhagut, 1990; Karta e Parisit për një Europë të re, 1990; Dokumenti i Konferencës së Moskës, 1991 etj.

Shqipëria është anëtare e Këshillit të Europës që nga 13 korriku 1995 dhe ka nënshkruar dhe ratifikuar një numër të madh dokumentesh të rëndësishme si Konventa për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore, 1951; Konventa Kuadër për mbrojtjen e pakicave kombëtare.

Në këtë këndvështrim mbrojtja e pakicave kombëtare trajtohet si nga ana e legjislacionit të brendshëm të shtetit shqiptar, ashtu edhe nga regjimi i minoriteteve i përcaktuar në aktet ndërkombëtare.

Republika e Shqipërisë ka ratifikuar Konventën Kuadër të Këshillit të Europës për mbrojtjen e pakicave kombëtare. Shteti shqiptar garanton kushte të barabarta trajtimi dhe në përgjithësi pakicat kanë të njëjtin nivel jetese si shumica. Minoriteti rom përballet me një situatë më të vështirë ekonomike dhe sociale, e cila karakterizohet nga një jetesë nën standardin e nivelit të jetesës, strehim jo të përshtatshëm dhe ofrimin e një mjedisi jo të përshtatshëm për mirërritjen dhe edukimin e fëmijëve. Megjithatë minoriteti rom nuk quhet pakicë kombëtare, por pakicë gjuhësore, me argumentin se nuk ka një shtet referimi, parimet e Konventës Kuadër për mbrojtjen e pakicave kombëtare aplikohen dhe për ta.

1.3. Solidariteti social dhe barazia e racave, minoriteteve etj.

Vendi ynë gjithmonë është dalluar për një bashkëjetesë në harmoni dhe paqe midis pakicave kombëtare dhe besimeve fetare. Secila pakicë gjatë kësaj bashkëjetese në vite ka demonstruar orgjinalitetin e vet. Ky orgjinalitet është respektuar dhe sipas mundësive janë krijuar kushte për ruajtjen e vazhdimësisë së traditave nëpër breza.

Minoriteti rom ka një gjeografi pak a shumë të përcaktuar shpërndarjeje, por ka edhe difuzion në të gjithë popullsinë çka shpreh edhe një herë pranimin dhe mirëkuptimin për të.

Minoriteti rom konsiderohet si pakicë gjuhësore dhe jo pakicë kombëtare, me argumentin se nuk ka një shtet të vetin. Megjithatë, Konventa Kuadër për mbrojtjen e minoriteteve kombëtare është e aplikueshme dhe për këtë pakicë.

1.4. Partneriteti në evidentimin e përgjegjësive dhe të masave të marra për daljen nga situata

Gjatë viteve të sistemit të kaluar, shteti zbatonte politika të trajtimit të barabartë duke integruar njëlloj të gjitha pakicat etnike.

Pas viteve 90, me ndryshimin e sistemit dhe ushtrimin e lirë të së drejtës së fjalës dhe organizimit, të gjitha pakicat u organizuan për të mbrojtur interesat dhe të drejtat e tyre në shoqëri.

Një rol të rëndësishëm për njohjen, zbulimin dhe zbutjen e problemeve sociale luajnë organizatat jofitimprurëse vendase dhe të huaja që indirekt janë ofrues të fuqishëm shërbimesh. Organizata të ndryshme kanë luajtur një rol të rëndësishëm duke sensibilizuar opinionin për rrezikshmërinë e fenomeneve të tilla, si trafikimi i fëmijëve, grave e vajzave, për qëllim të shfrytëzimit, shkeljen e të drejtave të qytetarëve romë nga institucione publike, persona juridikë e fizikë. Veprimtaria e organizatave të shoqërisë civile është e shumëllojshme, por shpesh herë ka qenë e pakoordinuar dhe jo e organizuar për të përdorur burimet e komunitetit në funksion të zhvillimit dhe përmirësimit të jetës së vetë minoritetit. Organizatat romë kanë një mision human dhe fisnik për prezantimin me dinjtet të vlerave, elitës intelektuale romë, të lobimit dhe të përfshirjes në proceset vendimmarrëse vendore dhe qendrore për çështje që lidhen me romët. Strategjia është rezultat i përpjekjeve të përbashkëta të qeverisë dhe përfaqësuesve të organizatave të minoritetit rom. Aplikimi i programeve dhe projekteve për zbatimin e strategjisë ka nevojë për partneritet të vazhdueshëm. Përfaqësuesit e romëve duhet të bëjnë përpjekje më të mëdha dhe të luajnë rolin e tyre për sensibilizimin e opinionit rom në drejtim të dukurive negative. Vëmendje e veçantë i kushtohet atyre familjeve, që me neglizhencën apo për qëllime shfrytëzimi, pengojnë zhvillimin e fëmijëve për edukimin e tyre, duke i kthyer në pre të trafikëve të ndryshme, të martesave të parakohshme, të

fenomeneve që vënë fëmijët në situata të vështira etj. Nga ana tjetër Qeveria shqiptare duhet të mbështesë formimin dhe inkurajimin e një elite intelektuale dhe ekonomike brenda minoritetit rom, e cila do të lehtësojë aplikimin e integritit social dhe politikave modernizuese. Duhet të zhduken stereotipet, paragjykimet dhe praktikat që nëpunës të caktuar të institucioneve qendrore dhe lokale inkurajojnë diskriminimin e qytetarëve romë krahasuar me qytetarët e tjerë.

1.5. Ruajtja dhe transmetimi i vlerave të kulturës rome

Një detyrë e rëndësishme dhe e përbashkët për të gjithë ne, është ruajtja e vlerave kulturore të minoritetit dhe brenda kësaj, kulturën e minoritetit rom, e cila deri tani ka qenë në shkallën më të ulët, si dhe kujdesi për gjuhën rome dhe transmetimi i tyre, tek brezat e ardhshëm.

Ky aktivitet nuk duhet të kufizohet vetëm tek popullsia rome. Duke mësuar rreth kulturës rome dhe vlerave shoqërore rome në përgjithësi, shoqëria maxhoritare duhet të kontribuojë në mënyrë të konsiderueshme në drejtim të pakësimit të paragjykimeve prezente në disa grupe brenda shoqërisë dhe të rrisë nivelin e solidaritetit dhe të tolerancës shoqërore.

Vetë minoriteti rom vlerësohet për ruajtjen e gjuhës dhe traditës së tyre të pasur. OJF-të rome luajnë një rol të rëndësishëm për forcimin e identitetit kulturor, ringjalljen, pasurimin dhe transmetimin e vlerave dhe gjuhës, brez pas brezi. Përmes kërkimeve, studimeve, përmbledhjeve dhe botimeve, organizatat që veprojnë në fushën kulturore, kanë dhënë një vizion të ri për traditën rome, kanë rritur respektin dhe vetë vlerësimin brenda minoritetit rom dhe kanë ndryshuar qëndrimet e shoqërisë ndaj këtij minoriteti.

1.6. Mbështetja financiare dhe ndarja e përgjegjësi për përmirësimin e gjëndjes ekonomike

Në fushën e financimit të programeve të qeverisë duhet të bëhen përpjekje, për të siguruar shtimin e burimeve vjetore nëpërmjet fondeve specifike që sigurojnë pjesën e nevojshme të financimit në drejtim të strehimit, të ndihmës së zhvillimit rural dhe rajonal, të tregut të punës etj.

Aktualisht funksionojnë disa shoqata të cilat kanë objekte të ndryshme të aktivitetit, si kulturë, arsim parashkollor etj. siç janë: Romët për Integrit, Amaro-Drom, Romani Baxt, Shanci Rom, Amaro Kham, Amaro-Dives, Disutni Albania, Alba-Rom etj. Megjithatë numri i shoqatave rome në Shqipëri është rritur këto vitet e fundit, përpjekjet e tyre për të sjellë ndryshime pozitive në situatën rome kanë qenë të pamjaftueshme, që të mos përmendim disa që kanë ndikuar negativisht.

Gjatë këtyre viteve ato kanë realizuar shumë projekte, si botime gazetash, hapje shkollash dhe kopshte parashkollore, kampionate futbollit, ekspozita fotografike, botime librash, ngritjen e qendrave sociale, ngritjen e shkollave verore, koncerte për fëmijë, tryeza të rrumbullakëta për problemet e romëve. Për këto projekte kanë financuar institucione dhe organizata brenda dhe jashtë vendit, si OSCE, etj.

Në procesin e zbatimit të kësaj strategjie minoriteti rom dhe OJF-të rome kanë marrë përgjegjësi të tyre për realizimin e objektivave dhe masave prioritare.

1.7. Mbrojtja e të drejtave të njeriut dhe ndalimi i praktikave diskriminuese

Qeveria shqiptare duke synuar të përmirësojë jetën e qytetarëve shqiptarë nuk bën dallime dhe ndalon me ligj praktikat dhe sjelljet diskriminuese. Kjo është realizuar nëpërmjet legjislationit dhe institucioneve shqiptare dhe adoptimit të instrumenteve ndërkombëtare në këtë fushë. Minoriteti rom nuk ka qenë objekt diskriminimi nga ana ligjore, ndonëse janë konstatuar raste të diskriminimit të fshehtë nga ana e individëve të veçantë qoftë këta dhe me pushtet.

1.8. Gjendja sociale dhe ekonomike e romëve

Kushtet e varfëra të jetesës dhe situata e pafavorizuar sociale e banorëve romë, që jetojnë në Shqipëri janë probleme që po u kushtohet vëmendje nga strukturat qeveritare, si dhe opinioni publik. Treguesit socialë për popullsinë rome janë konsideruar më të ulëta se mesatarja kombëtare, dhe një pjesë e madhe e minoritetit rom jeton në mes të kushteve të pasigurta, të pambrojtur dhe nën nivelin mesatar të jetesës.

Papunësia masive pas viteve '90 goditi romët, ata më shumë se çdo grup tjetër e gjetën veten të nxjerrë jashtë nga tregu i punës, duke e pastur të vështirë përfshirjen me kërkesat e tregut të ri të punës.

Raporti i banorëve romë, që përfundonin arsimin e detyruar para viteve '90, kishte tregues mjaft të mirë dhe ishte pothuaj i barabartë me atë të vazhdimin të shkollës nga fëmijët e tjerë shqiptarë. Në drejtim të vazhdimin të arsimit të mesëm dhe të lartë, niveli i pjesëmarrjes regjistron shifra të ulëta nga minoriteti rom. Pas viteve '90 sistemi arsimor pësoi një tkurrje dhe u vunë re fenomene të braktisjes së shkollës në shifra shumë të larta.

Situata e vështirë e minoritetit rom në Shqipëri është e një natyrë të përbërë. Është një mangësi sociale që ata kanë një nivel të ulët kualifikimi, numri mesatar i anëtarëve të familjes është i lartë, ndërkohë që gjendja shëndetësore dhe paragjykimet e hedhura në drejtim të tyre pengojnë lëvizshmërinë e tyre sociale. Shumica e romëve jetojnë në pjesë të vendit me infrastrukturë jo të zhvilluar të ndikuar nga krizat ekonomike dhe në vendbanime të varfëra me një nivel më të ulët se mesatarja. Në shumicën e rasteve problemet e mësipërme janë prezente bashkë dhe kjo luan rolin e vet në kufizimin dhe përjashtimin e popullsisë rome.

Probleme të cilat kërkojnë zgjidhje janë të shumta dhe kanë të bëjnë me gjendjen aktuale të kësaj shtrese të popullsisë. Aspekti akumulues i të gjithë këtyre faktorëve jofavorizues përkeqëson situatën e minoritetit rom. Familjet rome me shumë anëtarë, të cilët nuk kanë të ardhura dhe kanë humbur punën, nuk janë në gjendje të sigurojnë të paktën një jetesë modeste dhe nuk mund të përballojnë strehimin në banesa me kushte të pranueshme dhe pagesën e faturave të shërbimeve publike. Kjo çon në lëvizjen e tyre drejt vendstrehimeve ku ata janë të detyruar të jetojnë në kushte jo të shëndetshme dhe që nuk kanë status legal. Kështu që ata bëhen akoma dhe më të distancuar nga shërbimet publike, shkollat dhe mundësitë e punësimit.

Situata e romëve nuk mund të thjeshtëzohet si një problem varfërie ose si çështje e një politike minoriteti. Në shqyrtimin e çështjes është e dukshme se në praktikë konstatohen raste të përjashtimit dhe të vetëpërjashtimit si rezultat i rrethanave, si ekonomike, sociologjike dhe psikologjike.

Minoriteti rom është i shpërndarë pothuajse në të gjitha zonat, kjo e lidhur ngushtë dhe me elemente të kulturës së tyre. Një pjesë e konsiderueshme e kësaj pakice përballët me vështirësi të mëdha përsa i përket strehimit, arsimimit, punësimit, pra nuk ka një gjendje të qëndrueshme ekonomike e sociale. Kjo ndryshueshmëri ndikon në gjetjen e zgjidhjeve afatgjata dhe anasjelltas. Karakteristikat e jetesës dhe familjes rome kanë një ndikim të konsiderueshëm tek fëmijët, të cilët duke mos marrë arsimin e duhur, nuk i përshtaten kërkesave të tregut të punës dhe mundësitë janë shumë më të kufizuara se pjesa tjetër e popullsisë dhe si rezultat sjellin qarkullimin e varfërisë dhe të problemeve sociale në një cikël të mbyllur, i trashëguar nëpër breza.

Gjithashtu mungesa e informacionit rreth edukimit seksual dhe programeve të planifikimit familjar bëjnë që familjet rome të jenë të zgjeruara dhe me shumë fëmijë. Familje të tilla e kanë të vështirë funksionimin e tyre të plotë në kushtet e ekonomisë së tregut, mundësi të pakëta të punësimit dhe paaftësi për të gjetur zgjidhje afatmesme dhe afatgjata për të përmbushur nevojat. Shumica e familjeve të këtij komuniteti, për vetë nivelin shumë të ulët ekonomik, kulturor e arsimor, vuajnë edhe nga probleme të mpërhta sociale, si dhuna, mosrespektimi i të drejtave të grave dhe fëmijëve, divorcet, abuzimi me alkoolin, vështirësi në administrimin e të ardhurave, shtatzënitë në adoleshencë etj. Këto familje bien shpesh pre e personave të tretë, të cilët e kanë kontingjentin e parë për llojet e ndryshme të trafikëve, si dhe për shfrytëzimin prostitucioni të grave e vajzave, trafikun e organeve, shpesh me dëshirën e prindërve dhe shfrytëzojnë punën e tyre si brenda dhe jashtë vendit. Këta fëmijë në shumë raste me dijeninë e prindërve, nën kujdesin e një personi, shpesh i afërm i familjes lypin, shesin, përfshihen me detyrim në aktivitete të paligjshme, deri në shfrytëzimin për prostitucion ose veprimtari abuzuese seksuale.

Fenomeni i trafikimit të fëmijëve ndodh në të gjithë popullsinë, por është më i spikatur në komunitetin e pakicave të lartpërmendura për vetë faktin e shfrytëzimit të familjeve vulnerabile ose “gjysmë” familjeve, vetëm me një nga prindërit ose shpesh me gjyshërit, me prindër të divorcuar etj.

Të dhënat tregojnë se papunësia e romëve është në shifra relativisht të larta në rrethet Tiranë, Korçë, Fushë-Krujë etj. Një pakicë e popullsisë rome është relativisht e integruar në jetën shqiptare dhe kjo ndodh kryesisht në qytetet ku ata kanë adaptuar një mënyrë të përafërt jetese me popullsinë maxhoritare.

Reformat strukturore, institucionalizimi i tregjeve, liberalizimi i çmimeve dhe proceset rristruruese të ekonomisë, megjithë oportunitetet e gjëra që krijuan, u shoqëruan edhe me përkeqësimin e disa treguesve të nivelit të jetesës, me uljen e fuqisë blerëse të popullsisë, me rritjen e papunësisë etj., kosto të cilat i “paguajnë” veçanërisht grupet më të prekshme të popullsisë, përfshirë edhe komunitetin rom.

Emigracioni dhe migracioni janë dukuri sociale karakteristike të tranzicionit. Shqipëria ka ritmet me të larta të emigracionit krahasuar me vendet e tjera të Europës Lindore dhe Qendrore. Krahas ndikimit pozitiv në drejtim të përmirësimit të jetës ekonomike të familjeve shqiptare, emigrimi sjell dhe pasoja të ndjeshme në fushën sociale (largimi i krahut të punës, rritja e numrit të grave

familjare, rritja e numrit të fëmijëve të pashoqëruar, të moshuarit e braktisur, shfrytëzimi i minoreneve nga rrjete kriminale etj.).

Duke mos u ndjerë në kushte sociale dhe ekonomike të barabarta, shumë të rinj dhe familjarë romë, emigrojnë në vendet fqinje për një jetë më të mirë. Kjo është dhe një nga arsyet kryesore që çon në trafikimin e fëmijëve dhe vajzave romë, që përgjithësisht bien pre e prostitucionit.

Aktualisht, megjithë ndryshimet ekonomike dhe përmirësimin e nivelit të jetesës për shtresa të caktuara të popullsisë një masë e konsiderueshme jeton nën “vijën zyrtare” të varfërisë dhe trajtohet me ndihmë ekonomike modeste (asistencë në *cash*). Varfëria është para së gjithash një fenomen rural, për faktin se pjesa më e madhe e popullsisë që jeton në këto zona përballet jo vetëm me të ardhurat e pamjaftueshme por, edhe me infrastrukturën e shkatërruar ose jofunksionale, me shërbime të kufizuara sociale etj.

Martesa në moshë të mitur është një arsye që shumë familje romë arrijnë në divorc duke shkaktuar trauma në familje dhe kryesisht tek fëmijët.

Karakteristikë tjetër për minoritetin rom është jeta jostabile e tyre në vendbanime të qendrueshme. Pasojat që sjell kjo lëvizje e herëpashershme krijon probleme për këtë popullsi si dhe për vetë shtetin. Ndryshimi i ambientit ku jetojnë, lëvizja nga një shkollë tek tjetra, vështirësia për t'u ripunësuar dhe integruar me jetën në një tjetër ambient, ka pasoja nga më të ndryshmet. Shumë nga familjet nuk përfitojnë nga skemat e ndihmës ekonomike për arsye se lëvizja e tyre nuk është shoqëruar me regjistrimin e tyre në zyrat e gjendjes civile të vendbanimeve të reja, siç është p.sh. rasti i shumë familjeve që jetojnë në Fushë-Krujë, Elbasan, por që është fenomen që ndodh dhe në rrethe të tjera.

Në këndvështrimin social, situata social-ekonomike e minoritetit rom reflektohet në një spektër më të gjërë problematikash dhe qëndron në rrënjë të mjaft dukurive sociale (përfshirja e të rinjve në aktivitete kriminale, braktisja e shkollës nga fëmijët, shfrytëzimi i fëmijëve për qëllime përfitimi, prostitucioni, kultivimi dhe përdorimi i drogës, emigracioni etj.).

PJESA E DYTË

OBJEKTIVAT, PËRMBAJTJA DHE MASAT PRIORITARE PËR REALIZIMIN E STRATEGJISË

KAPITULLI I

1. *Arsimi dhe edukimi*

Shumë nga fëmijët romë kur nisin klasën e parë nuk dinë gjuhën shqipe, për arsye se në familjet e tyre përdoret gjuha romë, gjë e cila i krijon vështirësi në ecurinë në mësim, prandaj në të shumtën e rasteve ata detyrohen të lënë shkollën. Për të evituar këtë fenomen, do të punohet për edukimin parashkollor të këtij brezi.

Niveli i varfërisë, konceptet e prindërve, niveli i ulët i arsimit të prindërve bëjnë që shumë fëmijë të ndërpresin shkollën për t'u bërë krahë pune për prindërit e tyre. Duke qenë se arsimimi është domosdoshmëri për konkurrencën në tregun e punës, është e nevojshme që fëmijët romë të kryejnë arsimin e detyruar, si dhe një pjesë tjetër të vazhdojë studimet në të gjitha nivelet e arsimit.

Për të ndihmuar fëmijët romë për të vazhduar shkollat, duke pasur parasysh dhe vështirësitë ekonomike që kalojnë familjet romë dhe kushtet në të cilat jetojnë, do të ndiqen politika mbështetëse duke dhënë bursa për këtë kategori fëmijësh.

Konkurrenca në tregun e punës kërkon që fëmijët romë të jenë të arsimuar dhe të përgatitur profesionalisht për të zënë vend në administratë. Ministria e Arsimit dhe e Shkencës do të planifikojë kuota për fëmijët romë që do të vazhdojnë studimet në fusha të ndryshme, si administratë publike, shkenca sociale, drejtësi, Akademinë e Rendit dhe atë Ushtatrake, ekonomi, mësuesi etj., në mënyrë që brezi i ri rom gradualisht të punësohet në administratën publike.

1.1. Edukimi i fëmijëve parashkollorë

Edukimi i fëmijëve parashkollorë do të realizohet nëpërmjet: (i) evidentimit të numrit të fëmijëve që duhet të frekuentojnë kopshtet; (ii) evidentimit të frekuentimit të kopshteve nga fëmijët romë; (iii) sensibilizimit të opinionit rom për domosdoshmërinë e regjistrimit të fëmijëve romë në kopshtet; (iv) evidentimit të kapaciteteve thithëse të objekteve parashkollore në zonat ku banohen nga romët dhe sugjerime për të ardhmen; (v) rikonstruktimit të kopshteve që janë në gjendje jo të mirë në zonat ku banon minoriteti rom; (vi) ngritjes së objekteve të reja në zonat ku aktualisht nuk ka kopshte

për fëmijë, sipas nevojave që lidhen me numrin e fëmijëve; (vii) domosdoshmërisë së mësimi të gjuhës shqipe për grupin e tretë të arsimit parashkollor për t'i përgatitur fëmijët për klasën e parë; si dhe (viii) emërimin e edukatoreve me përvojë, duke marrë më parë mendimin e minoritetit.

1.2. Arsimimi dhe problemet e ecursisë së tij me nxënësit romë

Arsimimi i fëmijëve romë do të realizohet nëpërmjet: (i) evidentimit të numrit të nxënësve që duhet të frekuentojnë shkollën; (ii) evidentimit të gjendjes së frekuentimit të shkollës; (iii) sensibilizimit të opinionit rom për regjistrimin e nxënësve në shkolla, i cili do të bëhet vazhdimisht; (iv) marrjes së masave ndëshkimore ndaj familjeve që nuk çojnë fëmijët në shkolla; (v) si dhe duke evidentuar kapacitetet thithëse të objekteve shkollore në zonat ku banojnë romët dhe sugjerime për të ardhmen; (vi) për shkollat që kanë nevojë për rikonstruktime ose (vii) ngritjen e shkollave të reja në funksion të kërkesave të numrit të nxënësve; (viii) duke caktuar në këto shkolla mësues me përvojë, duke i kualifikuar dhe stimuluar ata; por në të njëjtën kohë (ix) duke stimuluar dhe nxënësit nëpërmjet dhënies falas të teksteve shkollore për ciklin e ulët dhe tetëvjeçar (klasa I-XIII); si dhe (x) duke organizuar aktivitetet brenda dhe jashtë shkollës; (xi) duke intensifikuar punën me prindërit romë për ndërgjegjësimin e tyre për një qëndrim dhe vlerësim sa më pozitiv ndaj shkollës, si dhe (xii) duke pajisur shkollat me bazë materiale didaktike të nevojshme për ta bërë sa më tërheqës mësimin; (xiii) si dhe me laboratorë të gjuhëve të huaja dhe të informatikës; ndërsa (xiv) për shkollat e mesme profesionale, ku numri i nxënësve romë është i konsiderueshem do të hapen kurse për gjuhën rome, si dhe kurse trajnimi sipas natyrës së shkollës, traditës dhe prirjeve të tyre; (xv) për nxënësit që kanë vështirësi për të folur gjuhën shqipe në klasën e parë do të organizohen kurse për mësimin e gjuhës shqipe, si dhe (xvi) do të praktikohet organizimi i shkollave verore me nxënës romë dhe jo romë, si dhe (xvii) do të bëhet punë e diferencuar në shkolla për evidentimin e talenteve, me qëllim që t'u krijojnë mundësinë atyre për të konkurruar në shkollat artistike dhe profesionale. (xviii) Për eliminimin e analfabetizmit do të hapen kurse për të rriturit që kanë braktisur shkollat.

1.3. Bursa dhe programe të tjera mbështetëse për fëmijet romë

Arsimimi dhe edukimi do të stimulohet më tepër nëpërmjet dhënies së bursave dhe programeve të tjera mbështetëse për fëmijët romë: (i) duke emëruar gradualisht punonjës sociale në shkolla me numër të konsiderueshëm nxënësish romë; dhe (ii) duke organizuar veprimtari edukative në shkollë dhe jashtë saj, me synim për të nxitur nxënësit dhe prindërit e tyre për të vazhduar shkollat e mesme dhe të larta; (iii) duke planifikuar kuota të veçanta për nxënësit romë që konkurrojnë në shkollat e larta; si dhe (iv) për fëmijët me të ardhura të pakta do të jepen bursa nga shteti.

1.4. Arsimimi në shkolla me specialitete që destinohen kryesisht në shërbime dhe administratën publike, shkencat sociale, Akademinë e Rendit, Akademinë Ushtarake, drejtësi, ekonomi, mësuesi etj.

Për arsimimin në shkolla të larta (i) do të parashikohen kuota për fëmijët e minoritetit rom.

KAPITULLI II TRASHËGIMIA KULTURORE DHE FAMILJA

2.1. Familja

Për të integruar minoritetin rom në jetën e shoqërisë është e nevojshme ndryshimi i koncepteve për mënyrën e të jetuarit, e cila kërkon shumë kohë, duke marrë parasysh traditën, jetesën e tyre në komunitet, martesat e vajzave në moshë të mitur, dhunës ndaj gruas në familje etj.

Gruaja rome në kushtet e sotme është e shtypur dhe e diskriminuar në familje, në të shumtën e rasteve është shtëpiake dhe e pashkolluar dhe aktualisht ajo shërben për lindjen dhe rritjen e fëmijëve. Duke qenë se gruaja si nënë luan rol në edukimin e fëmijëve të saj, është e domosdoshme që ajo të jetë e integruar në shoqëri, të jetë e arsimuar dhe të krijojë të ardhura për familjen e saj duke u punësuar. Punësimi, formimi profesional, njohja me të drejtat që asaj i jep ligji, janë disa nga rrugët që do të ndiqen për integrimin e saj në shoqëri.

2.1.1. Ndryshimi i koncepteve mbi mënyrën e jetesës në familje

Për të ndryshuar konceptet mbi mënyrën e jetesës në familje kërkohet një periudhë e gjatë kohe, e cila do të fillojë me: (i) një studim për njohjen e konceptit të familjes rome, e cila do të realizohet nga Komiteti për Mundësi të Barabarta në bashkëpunim me OJF-të e grave dhe të fëmijëve, si dhe OJF-të rome; duke vazhduar me (ii) takime dhe intervista në familjet e minoritetit rom; (iii)

sensibilizime dhe trajnime për të drejtat që u takojnë, sipas dokumenteve ndërkombëtare dhe legjislacionit shqiptar, si dhe (iv) duke shpërndarë postera, fletëpalosje dhe duke bërë emisione televizive në median elektronike, publike dhe private. Nryshimi i koncepteve është një objektiv afatgjatë dhe është i lidhur ngushtë me realizimin e objektivave që përmban kjo strategji në të gjitha fushat e jetës së minoritetit rom.

2.1.2. Gruaja në familjet rome, masa për eliminimin e diskriminimit, programe speciale për gratë dhe vajzat

Duke qënë se gruaja në familjen rome është e diskriminuar për arsye të nivelit të ulët të arsimimit dhe pjesëmarrjes së saj në jetën shoqërore, do të merren masa për eliminimin e diskriminimit të saj në familje nëpërmjet: (ii) organizimit të programeve të formimit profesional dhe punësimit të grave dhe vajzave duke parë me prioritet gratë kryefamiljare dhe vajzat e trafikuar.

2.2. *Kultura*

Minoriteti rom në shekuj e ka ruajtur dhe transmetuar kulturën dhe traditën e tij të pasur deri në ditët tona, pavarësisht nga fakti që ata kanë lëvizur në mënyrë të vazhduar. Duke e konsideruar një pasuri të madhe, shteti shqiptar do të ndjekë politika për ruajtjen dhe transmetimin e vlerave të kulturës dhe historinë rome.

Nëpërmjet pjesëmarrjes në festivale të ndryshme shoqëria shqiptare do të informohet mbi vlerat që intelektualët, shkrimtarët, poetët, muzikantët dhe artistët romë kanë dhënë, ndihmesën e tyre për kulturën kombëtare dhe atë universale. Një spektër i gjerë i shoqërisë do të njohë kulturën rome, zakonet e traditës së saj kulturore dhe shoqërore.

2.2.1. Mbështetje për kulturën dhe historinë rome

Për ruajtjen e vlerave kulturore të minoritetit rom është menduar t'i jepet (i) mbështetje kulturës dhe historisë rome duke e përfshirë atë në festivalet kombëtare të përvitshme të trashëgimisë, siç është festivali folklorik tipologjik i sazeve, që zhvillohet në qytetin e Korçës, festivali folklorik tipologjik i këngës popullore mbarëqytetare që zhvillohet në Elbasan; si dhe (ii) përfshirja në projektet e turizmit kulturor, siç janë festivali i fyellit magjik, Festivali ndërkombëtar CIOFF-it, festivali i valles dyshe dhe festivali i veglave popullore; (iii) përfshirja në kolanën muzikore zyrtare të trashëgimisë “Trashëgimia shpirtërore në CD”, duke bërë regjistrimin e materialit muzikor dhe përgatitjen e masterit, kryerjen e studimit shkencor mbi këtë material, pjesë e tekstit të CD (shqip dhe anglisht), duke riprodhuar 1000 copë CD me këtë traditë muzikore dhe duke bërë shpërndarjen e tyre në institucionet e kulturës, shkencës dhe të arsimit. (iv) Gjithashtu do të kryhen ekspedita të përbashkëta gjurmuese dhe mbledhëse me Akademinë e Shkencave, ekspozita fotografike, botime të ndryshme, si përralla për fëmijë, transkriptime muzikore dhe organizim pavionesh etnografike dhe zejeve të ndryshme të traditës rome; (v) duke nxitur anëtarësimin e shoqatave kulturore rome në organizma ndërkombëtarë, si p.sh. në seksionin shqiptar të CIOFF-it; dhe në vazhdim është menduar (vi) hartimi i një projekti pilot për ngritjen e një biblioteke publike dhe qendër informacioni pranë vendbanimeve të mëdha rome.

2.3. *Rinia*

Rinia rome duhet të integrohet me të rinjtë u tjerë, duke e konsideruar si pjesa më aktive dhe e ndryshueshme e familjes, e cila do të sjellë me kalimin e kohës ndryshime në konceptet e jetesës. Të rinjtë, veçanërisht, janë shumë të ndjeshëm ndaj paragjykimëve. Është shumë më e lehtë që të largosh nga mendja mendime të vjetëruara në moshë të re, sesa më vonë në jetë.

Kjo është arsyeja pse rritja e kontakteve ndërmjet komuniteteve të të rinjve romë dhe jo-romë duhet të nxitin si në planin e punës, ashtu edhe nëpërmjet skemave të tjera – programeve të përbashkëta, festivaleve, sportit etj.—dhe do t'u jepen më shumë mundësi këtyre të rinjve që të njohin njëri-tjetrin.

2.3.1. Përfshirja e rinisë rome në Strategjinë Kombëtare të Rinisë

Duke qënë se Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sporteve është duke hartuar Strategjinë Kombëtare të Rinisë, është menduar të përfshihet rinia rome nëpërmjet: (i) evidentimit të individëve dhe grupeve që do të përfshijë kjo strategji; (ii) duke krijuar kushte të caktuara për promovimin e aktiviteteve të organizatave rinore rome, gjetjen e alternativave të punësimit rinor, pjesëmarrjen e tyre në debate dhe diskutime.

2.4. *Sport*

Aktualisht jeta sportive në këtë komunitet është e kufizuar vetëm me një ekip futbollit për të rinj. Duke e parë sportin si një mjet që shërben për kalitjen e shëndetit, forcimin e lidhjeve midis njëri-

tjetrit, kalitjen e vullnetit etj., do të ngrihen klube sportive për lloje të ndryshme sporti.

2.4.1. Gjallërimi i jetës sportive për këtë komunitet

Për të gjallëruar jetën sportive të minoritetit rom është e nevojshme: (i) krijimi i klubeve për lloje të ndryshme sporti; (ii) krijimi i ambienteve për realizimin e stërvitjeve, si dhe (iii) përgatitjen e trajnerëve të cilët do të drejtojnë këto klube.

2.5. Media

Media luan një rol kyç për ndryshimin e stereotipeve dhe në krijimin e një kuadri realist për pasqyrimin e realitetit.

Është e nevojshme që të prezantohet në mediat e shkruara dhe ato elektronike suksesi i iniciativës lokale dhe proceseve që nxitin integrimin social të romëve. Në media do të krijohen hapësira për të informuar për pjesëmarrjen e aktiviteteve romë, si dhe organizimin në jetë dhe zhvillimin e vendbanimeve dhe zonave ku ata jetojnë. Është shumë e rëndësishme që të transmetohen shembuj që reflektojnë deformimin e imazhit të minoritetit rom, kontributin që ata japin për rregullimin e ambienteve të tyre, aktivitetet kulturore që organizojnë, arritjet e drejtuesve romë, ndërmarrjet dhe intelektuale të komunitetit përkatës dhe në gjithë shoqërinë.

2.5.1. Akses në mediat publike

Media, si pushtet i katërt, do të mbështesë minoritetin rom që të ketë aksesin e tij në media, i cili do të realizohet nëpërmjet: (i) programeve televizive dhe publikimeve në median e shkruar dhe elektronike publike dhe private (ii) duke mbështetur emisione dhe botime periodike në mbrojtje të të drejtave të minoritetit rom, propagandimit të vlerave të tij; dhe (iii) organizimit të emisioneve për denoncimin e rasteve të diskriminimit dhe deformimit të imazhit të këtij .

KAPITULLI III

EKONOMIA, PUNËSIMI, ULJA E VARFËRISË DHE MBROJTJA SOCIALE

3.1. Zhvillimi i biznesit

Punësimi, ngritja dhe zhvillimi i bizneseve, përfitimi nga programet e nxitjes së punësimit dhe formimit profesional janë disa nga mënyrat për uljen e varfërisë dhe integrimin e kësaj pakice në jetën e shoqërisë mazhoritare.

3.1.1. Inkurajimi dhe ndihmë speciale në fushat të konsulencës, studimit të tregut dhe mjeteve financiare për krijimin e bizneseve nga ana e komunitetit rom

Për inkurajimin dhe ndihmën speciale në fushën e konsulencës, studimit të tregut dhe mjeteve financiare për krijimin e bizneseve nga ana e komunitetit rom është e domosdoshme: (i) evidentimi i bizneseve tradicionale; (ii) bashkëpunimi midis organizatave të biznesit rom dhe organizatave financiare si dhe (iii) ndihmë e konsulencë në menaxhim të bizneseve.

3.2. Punësimi dhe formimi profesional

Një pjesë e madhe e të papunëve dhe persona joaktivë të minoritetit rom kanë qenë të papunë për një periudhë disaveqare dhe midis tyre pjesa më e madhe nuk janë në gjendje që të gjejnë punë, edhe nëse ekonomia vazhdon të rritet.

Janë pesë arsye kryesore për nivelet e larta të papunësisë afatgjatë: (i) mungesa e shkollimit; (ii) disavantazhet rajonale; (iii) disavantazhet nga pikëpamja e romëve, që vijnë si rezultat i transformimeve strukturore ekonomike; (iv) diskriminimi; dhe (v) eficaenca e ulët e politikave aktive të punësimit të romëve, kjo për shkak se pjesa më e madhe e tyre nuk janë të regjistruar si të papunë.

Duke u bazuar në vëzhgimet e bëra këto vitet e fundit, jo vetëm që një pjesë e madhe e romëve kanë humbur punët e tyre, por gjithashtu janë përjashtuar nga tregu i punës, kjo në shkallë shumë të lartë, që e tejkalon mesataren e shoqërisë, por ata romë që kanë qenë në gjendje të qëndrojnë pak a shumë në pozicionin e tyre në tregun e punës, kanë qenë në gjendje ta bëjnë këtë duke i detyruar që të heqin dorë nga shanset për të pasur një punë të rregullt (pra të punojnë në të zezë).

Në fushën e tregut të punës është jetësore të ngremë përqindjen e skemave për trajnimin e të punësuarve, përveç trajnimeve të tipit shkollor.

Shërbimi Kombëtar i Punësimit në bashkëpunim me pushtetin vendor do të krijojnë programe për papunësinë afatgjatë, e cila duhet të bazohet në bashkëpunim me qendrat e trajnimit dhe përpjekjet për të bashkuar programet trajnuese me projektet e punëve publike .

Në përfundim të papunësisë afatgjatë, është shumë e rëndësishme që zyrat e punësimit të mos u ofrojnë shërbimet e tyre vetëm të papunëve romë të regjistruar, por gjithashtu të kenë kontakt edhe

me të papunët romë që nuk janë të regjistruar.

Me qëllim që të rritet numri i të punësuarve, duhet të nxiten programe speciale të krijuara dhe të formuluar nga vetë romët. Për të siguruar që programet për arritjen e qëllimit të romëve të mos mbeten në letër, punëdhënësit dhe trajnuesit që do të merren me romët duhet të marrin një përkrahje në formën e lehtësimeve financiare.

Programet e punëve publike, punësimi lokal i mundësuar nga pushteti vendor, mund të hapin vende pune për njerëzit pa kualifikime të larta dhe me arsimim të ulët, me qëllim që këta njerëz të kenë mundësinë që të punojnë dhe të marrin një pagë. Këto lloj programesh tashmë luajnë një rol shumë të rëndësishëm (dhe do të mbeten të tilla dhe në të ardhmen) në sigurimin e një mjete jetese për familjet e prekura.

3.2.1. Zbatimi i programeve speciale të nxitjes së punësimit për komunitetin rom

Për punësimin dhe formimin profesional do të zbatohen programe speciale të nxitjes së punësimit, të cilat (i) do të punësojnë romët në programet e punëve publike me fonde nga Buxheti i Shtetit; si dhe (ii) punësim i punëkërkuesve të papunë, (iii) punësim nëpërmjet formimit profesional; dhe (iv) formimit institucional.

3.2.2. Përdorimi i politikave lehtësuese për ato kompani që punësojnë anëtarë të komunitetit rom

Ky objektivi do të realizohet: (i) duke studiuar mundësitë e financimit të kompanive ku punëdhënës dhe punëmarrës janë nga komuniteti rom; si dhe (ii) duke studiuar mundësinë e krijimit të lehtësirave fiskale për ato kompani që hapin vende pune për romët; si dhe (iii) duke mbështetur me bazë materiale, ambiente, mjete financiare dhe burime njerëzore ato biznese që kanë si destinacion produktet e traditës rome.

3.2.3. Integrimi i komunitetit rom në sistemin e arsimit dhe formimit profesional publik dhe privat

Për integrimin e komunitetit rom në sistemin e arsimit dhe formimit profesional kërkohet: (i) identifikimi i profesioneve që mund të mësohen nga romët; (ii) hapja e kurseve të formimit profesional për profesionet e identifikuar në qendrat publike dhe private të formimit profesional; (iii) identifikimi i kontingjenteve rome për punësimin e tyre si edukator kopshti parashkollor; (iv) trajnimi i këtij kontingjenti të zgjedhur, si dhe (v) punësimi i tyre në institucionet që frekuentohen nga romët; si dhe (vi) duke krijuar kushte lehtësuese për formimin profesional të të papunëve romë (vii) të mbështetur në një bazë ligjore që stimulon apo lehtëson formimin profesional të romëve.

3.2.4. Mbështetja e komunave dhe bashkive për futjen e komunitetit rom në tregun e punës

Përfshirja e komunitetit rom në tregun e punës kërkon mobilizimin e të gjithë strukturave të shtetit, duke nisur nga pushteti vendor ku: (i) komunat dhe bashkitë të evidentojnë kërkesat për punë dhe profesione të këtij komuniteti; (ii) të analizojnë jo më pak se dy herë në vit shkallën e papunësisë së tyre; (iii) si dhe të financojnë projekte të punëve publike në lidhje me përmirësimin e infrastrukturës së vendbanimeve.

3.3. Mbrojtja sociale

Shteti shqiptar do të ndihmojë shtresat në nevojë të minoritetit rom, siç janë fëmijët e rrugës, familjet me të ardhura të pakta, të cilët kanë nevojë për ndihmën e shtetit.

3.3.1. Integrimi i fëmijëve romë të rrugës në jetën normale

Për integrimin e këtij grupi fëmijësh është menduar: (i) ngritja e qendrave ditore të cilat do të shërbejnë si strehë dhe shkollë, që do të realizohen (ii) në bashkëpunim me donatorë vendas dhe të huaj, OJF që zbatojnë projekte në edukimin dhe zhvillimin e kësaj kategorie fëmijësh. Institucione shtetërore si Inspektorati Shtetëror i Punës (iii) do të ushtrojë kontrolle sistematike lidhur me punën e zezë të fëmijëve romë.

3.3.2. Asistencë për aplikimin e ndihmës ekonomike për familjet e varfëra

Duke qenë se shumë familje rome nuk përfitojnë ndihmë ekonomike për arsye se nuk njohin të drejtat që janë të garantuara në ligj, është programuar (i) organizimi i një fushate sensibilizuese në fushën e mbrojtjes sociale për të drejtat e përfitimit për ndihmën ekonomike dhe pagesën e papunësisë, pagesë barrë lindje dhe të drejta të tjera që lindin nga legjislacioni në fuqi; si dhe (ii) nxjerrjen e një akti administrativ, që obligon komunat dhe bashkitë për t'u dhënë asistencë ligjore familjeve rome për plotësimin e dosjeve.

3.3.3. Stimulimi dhe mbështetja e shoqatave rome si përfaqësues të aspekteve të ndryshme të jetës së tyre

Për realizimin e këtij objektiwi është e domosdoshme: (i) evidentimi dhe regjistrimi i OJF-ve rromë që ushtrojnë aktivitete; dhe (ii) krijimi i një rrjeti të këtyre OJF-ve, të cilat (iii) do të bashkëpunojnë me organe të ndryshme vendimarrëse të shtetit; po në të njëjtën kohë është menduar se do të ishte shumë efikase (iv) ngritja e një instituti apo qendre integrimi, e cila do të merrej me monitorimin dhe ndjekjen e zbatimit të kësaj strategjie.

3.4. *Kushtet e punës*

3.4.1. Marrja e masave për eliminimin e rasteve abuzive të shkeljeve të dispozitave të legjislacionit të punës nga punëdhënësit (kushtet e punës, pagat, orari i punës etj.)

Është i domosdoshëm (i) forcimi i kontrollit të Inspektoratit Shtetëror të Punës në subjektet që kanë të punësuar rromë; (ii) si dhe duke bërë informim për punëdhënës dhe punëmarrës rromë për të drejtat dhe detyrimet që kanë palët gjatë marrëdhënieve të punës.

3.5. *Sigurimet shoqërore*

3.5.1. Përfshirja e popullsisë aktive rromë në skemën e detyrueshme të sigurimeve shoqërore, në kushtet që një pjesë e mirë e rromëve merren me aktivitete joformale

Duke qënë se një pjesë e mirë e popullsisë joaktive rromë nuk përfiton nga sigurimet shoqërore, për arsye të mospërfshirjes së tyre në skemën e kontributeve, është një objektivi afatgjatë që popullsia aktive e këtij komuniteti (i) të marrë informacionin e mjaftueshëm për skemën e sigurimeve shoqërore nëpërmjet mjeteve të informimit publik; si dhe (ii) Instituti i Sigurimeve Shoqërore në bashkëpunim me Inspektoriatin Shtetëror të Punës të kontrollojë veprimtarinë informale, me qëllim tërheqjen në skemën e sigurimeve të rromëve që punojnë në sektorin privat.

3.6. *Gjendja civile*

Numri i saktë i rromëve që jetojnë në Shqipëri nuk njihet, për arsye se deri tani nuk është bërë regjistrimi i këtij komuniteti, por flitet që janë 80-120 mijë. Lëvizja e shpeshtë dhe ndryshimi i vendbanimeve, martesat në moshë të vogël, mungesa e njohjes së ligjit kanë bërë që një pjesë e mirë nuk janë të regjistruar në zyrat e gjendjes civile. Për pasojë shumë prej tyre nuk përfitojnë nga mbështetja financiare që u jep shteti shtresave të varfëra dhe në nevojë, prandaj del si domosdoshmëri të bëhet një program për regjistrimin e këtij minoriteti.

3.6.1. Të regjistrohet popullsia rromë në zyrat e gjendjes civile

Duke marrë në konsideratë problemet që ka ky komunitet për regjistrimin në zyrat e gjendjes civile, Ministria e Pushtetit Vendor dhe e Decentralizimit (i) do të hartojë një program për regjistrimin e kësaj pjese të popullsisë duke (ii) siguruar mjetet e nevojshme njerëzore, monetare dhe materiale.

KAPITULLI IV SHËNDETËSIA DHE INFRASTRUKTURA

4.1. *Shëndetësia*

Kushtet e jetesës dhe disavantazhet e popullsisë janë të lidhura ngushtë me situatën sociale, ekonomike dhe arsimore. Të gjithë këta faktorë përcaktojnë në mënyrë rrënjësore dhe një ndikim afatgjatë në gjendjen e shëndetit.

Treguesit për kushtet e jetesës dhe gjendja shëndetësore e grupeve të komunitetit rom që jetojnë në kushte jo të mira banimi dhe ushqimi, mbeten shumë më poshtë atyre që jetojnë në pjesën maxhoritare të shoqërisë. Një aspekt i varfërisë dhe i diferencimit është pabarazia në shëndet.

Një vëmendje e veçantë do t'i kushtohet nisjes së një jete të sigurt dhe kujdesit për fëmijët. Ndihe duhet t'u sigurohet nënave, grave dhe familjeve, me qëllim që të krijohet një jetesë e shëndetshme.

4.1.1. Përmirësimi i shëndetit të nënës dhe fëmijës

Për të pasur një shëndet të mirë të fëmijës është parashikuar: (i) zbatimi i vaksinimit të detyrueshëm për të gjithë fëmijët nga 0-14 vjeç; (ii) ndërsa për nënën do të organizohen programe promocionuese dhe edukativo-shëndetësore për shëndetin riprodhues; (iii) ndërgjegjësimi i komunitetit rom për përdorimin e metodave moderne të planifikimit familjar (rritja e përdorimit të metodave kontraceptive); si dhe (iv) rritja e kujdesit për gruan shtatzënë dhe fëmijën e porsalindur.

4.1.2. Asistencë me medikamente dhe ndihma mjekësore për familjet me shumë fëmijë dhe të varfëra

Rritje e (i) aksesit për shërbim shëndetësor duke përmirësuar strukturën shëndetësore me ndërtimin e qendrave shëndetësore dhe ambulanca sipas shtrirjes së komunitetit rom dhe rregullave në fuqi; (ii) duke evidentuar familjet e varfëra dhe me shumë fëmijë; (iii) do të bëhet trajtimi mjekësor falas në rastet e sëmundjeve për këtë pjesë të komunitetit rom.

4.1.3. Vlerësimi i morbozitetit dhe vdekshmërisë në komunitetin rom dhe masat për eliminimin e tyre

Për të realizuar këtë objektiv është e domosdoshme; (i) evidentimi i sëmundjeve dhe shkaqeve të vdekjeve, si dhe vlerësimi krahasues me pjesën tjetër të popullsisë (pjesën maxhoritare); si dhe (ii) përmirësimi i kushteve mjedisore si higjiena e mjedisit, uji i pijshëm dhe infrastruktura e zonave të banimit të komunitetit rom, të cilat do të realizohen nga bashkëpunimi i Ministrisë së Shëndetësisë me pushtetin vendor.

4.2. Kushtet e banimit

Një pjesë e komunitetit rom gjatë viteve të tranzicionit, për shkak të varfërisë dhe nivelit të ulët arsimor në vitin 1996, mbetën pa strehim si rezultat i shitjes së shtëpive dhe futjes së lekëve në firmat piramidale dhe aktualisht jetojnë në kushte ekstremisht të këqija, duke improvizuar banesa pa asnjë lloj kushti higjieno-sanitar. Një pjesë tjetër, si rezultat i proceseve të tranzicionit, papunësisë, varfërisë të tejshkajshme, nivelit të ulët të arsimimit dhe traditës së hershme, jetojnë në ambiente që nuk janë të banueshme, por sa për të mbuluar kokën. Për integrimin e kësaj pjese të komunitetit, shteti në bashkëpunim me vetë komunitetin, do të hartojë projekte për strehimin e tyre me kushte normale.

4.2.1. Sigurimi i nevojave minimale për strehim

Për këtë është e domosdoshme: (i) evidentimi i nevojave për strehim, duke u nisur nga numri i familjeve që kanë nevojë për strehim, numri i pjesëtarëve të familjes, kushtet aktuale të banimit; (ii) evidentimi i banesave që kanë nevojë për t'u riparuar dhe hartimi i projekteve për rikonstruksionin e tyre; (iii) identifikimin e pronësisë mbi truallin në të cilën është vendosur komuniteti rom; (iv) llogaritja e nevojave për truall dhe materiale ndërtimi, duke stimuluar ndërtimin e banesave nga vetë komuniteti; si dhe (v) ndërtimi i banesave të thjeshta për të pastrehët dhe për ata që banojnë në kushte jo të mira.

4.2.2. Mbulimi në rrjetin ujësjellës-kanalizime dhe energji elektrike në gjithë komunitetin

Në vendbanimet e komunitetit rom pushteti vendor, Ministria e Rregullimit të Territorit dhe Turizmit në bashkëpunim me komunitetin rom (i) do të llogarisin nevojat për ujësjellës-kanalizime; (ii) duke dhënë komuniteti kontributin e vet njerëzor në ndërtimin e infrastrukturës; (iii) për të realizuar lidhjen e rrjetit të brendshëm; (iv) gjithashtu duke përmirësuar kushtet e brendshme higjieno-sanitare; dhe (v) përmirësime të sistemit elektrik, duke vendosur kabina elektrike në ato zona të komunitetit ku mungojnë.

4.2.3. Sigurimi i lidhjeve të vendbanimeve me rrugën nacionale

Për të siguruar lëvizje të lirë të pjesëtarëve të komunitetit rom në ato zona ku ata jetojnë, të veçuar nga pjesa maxhoritare e popullsisë, është e nevojshme (i) kryerja e studimeve dhe hartimi i projekteve për rrjetin e brendshëm rrugor në rastet kur mungon ose nuk plotëson kërkesat teknike për lëvizje të lirë; si dhe (ii) ndërtimin dhe rikonstruktimin e këtyre rrugëve të brendshme; (iii) duke mobilizuar vetë komunitetin rom.

KAPITULLI V

RENDI PUBLIK, DREJTËSIA, ADMINISTRATA CIVILE

5.1. Rendi

Me qëllim që të ulen rastet e diskriminimit në jetën e përditshme, jo vetëm që duhet të dokumentohen rastet e dhunës në familje, trafikimit të vajzave dhe fëmijëve, krimeve ordinere, por duhet edhe të hetohen duke rritur ndërhyrjen, duhet të bëhet e mundur që të krijohet një ndjenjë solidariteti kundrejt romëve në mediat publike dhe në krijimin e një opinionimi të përgjithshëm.

5.1.1. Evidentimi i llojeve të krimit tek komuniteti rom dhe masat për uljen e tyre

Evidentimi (i) dhe lufta për parandalimin e trafikimit të fëmijëve dhe vajzave romë, si dhe parandalimin e krimeve ordinere; (ii) marrjen e masave efektive për parandalimin e kërcënimeve nga individë të veçantë në radhët e policisë; (iii) studimi i rasteve të moszbatimit korrekt të ligjit gjatë ndërhyrjeve dhe kontrolleve që bën policia.

5.1.2. Përfshirja e anëtarëve të komunitetit rom në efektivat e policisë në ato qarqe ku ata kanë

komunitet

Përfshirja e anëtarëve të komunitetit rom në efektivat e policisë do të fillojë me: (i) krijimin e hapësirave për të ndihmuar të rinjtë romë në proceset e konkurrimit në Akademinë e Rendit; (ii) duke i trajtuar me synim punësimin e tyre si efektivë policie; dhe (iii) duke përcaktuar kuota vjetore për t'i shkolluar të rinjtë romë në Akademinë e Rendit.

5.1.3. Parandalimi dhe goditja e rasteve të trafikimit të qenieve njerëzore, pjesë e komunitetit rom dhe sidomos trafikimit të fëmijëve dhe vajzave për qëllime shfrytëzimi

Është e rëndësishme (i) evidentimi i rasteve të trafikuar për të bërë; (ii) parandalimin e këtij fenomeni dhe për të marrë masa për personat e trafikuar; (iii) duke hartuar programe të veçanta për të luftuar fenomenin e trafikimit, të cilat do të realizohen nga institucionet e qeverisë shqiptare në bashkëpunim me organizma ndërkombëtarë të specializuar në këtë fushë, siç është OSBE, UNHCR etj.

PJESA E TRETË PROCEDURAT DHE METODAT E NDJEKURA PËR HARTIMIN DHE ZBATIMIN E STRATEGJISË

1. Procedura e ndjekur

Për hartimin e projektstrategjisë “Për përmirësimin e kushteve të jetesës së minoritetit rom” është ngritur një grup pune ndërministror me përfaqësues të Ministrisë së Rendit Publik, Ministrisë së Financave, Ministrisë së Ekonomisë dhe të Privatizimit, Ministrisë së Drejtësisë, Ministrisë së Rregullimit të Territorit dhe të Turizmit, Ministrisë së Transportit, Ministrisë së Arsimit dhe të Shkencës, Ministrisë së Shëndetësisë, Ministrisë së Pushtetit Vendor dhe të Decentralizimit, Ministrisë së Kulturës, Rinisë dhe Sportit dhe Ministrisë së Punës dhe të Çështjeve Sociale.

Është hartuar programi i punës për grupin ndërministror, i cili parashikon veprimtaritë e grupit, afatin kohor të realizimit, institucionet dhe personat përgjegjës.

Janë organizuar disa tryeza të rrumbullakëta (9-10 janar 2003 dhe 3 shkurt 2003) të finacuara nga Këshilli i Europës dhe OSCE/ODHIR sipas programit “Romët dhe pakti i stabilitetit për Europën juglindore” me përfaqësues nga Këshilli i Europës, OSCE dhe Komisioni European dhe me pjesëmarrës nga institucionet shqiptare dhe OJF-ve rome. Në takimin e datës 3 shkurt është nënshkruar një marrëveshje mirëkuptimi midis përfaqësuesve të ministrive dhe të organizatave të minoritetit rom, sipas së cilës përfaqësuesit e OJF-ve rome do të jenë partnerë deri në hartimin e dokumentit final të strategjisë.

Për ecurinë e punës, periodikisht, janë informuar përfaqësues të OSCE/ODHIR, të cilët kanë ndihmuar grupin ndërministror me asistencën e tyre .

OJF-të rome kanë luajtur rolin e tyre duke dhënë informacion për gjendjen, si dhe duke paraqitur problematikën e këtij komuniteti para grupit të punës, si dhe kanë dhënë ndihmesë në nëngrupet e ngritura pranë institucioneve të përfaqësuara.

Duke njohur vështirësitë që po kalon aktualisht vendi ynë dhe duke vlerësuar që shumë probleme të minoritetit rom janë edhe probleme të pjesës mazhoritare, grupi i punës është munduar që të përcaktojë zgjidhje për problemet që nuk mbulohen nga strategji të hartuara nga Qeveria Shqiptare për gjithë popullsinë.

Strategjia “Për përmirësimin e kushteve të jetesës së minoritetit rom”, realizohet nëpërmjet këtyre proceseve:

1. Procesi i hartimit

- ngritja e grupit ndërministror;
- hartimi i programit të punës;
- organizimi i tryezave të rrumbullakta;
- nënshkrimi i Marrëveshjes së Mirëkuptimit midis përfaqësuesve të Qeverisë shqiptare dhe OJF-ve rome;

- ngritja e nëngrupeve të punës me përfaqësues të Qeverisë shqiptare dhe OJF-ve rome,
- grumbullim i informacionit;
- hartimi i projektit.

2. Procesi i miratimit

- tryezë për diskutimin e projektstrategjisë;

- dërgimi i projektstrategjisë Zëvendëskryeministrit dhe Ministrit të Jashtëm, z. Ilir Meta;
- dërgimi i projektstrategjisë në Këshillin e Ministrave;
- miratim nga Këshilli i Ministrave.

3. *Procesi i monitorimit*

3.1. *Organet monitoruese*

Për të siguruar zbatimin e kësaj strategjie është e nevojshme ngritja e një strukture shtetërore (institut ose qendër integrimi), që do të merret me ndjekjen e zbatimit të problemeve dhe masave prioritare të parashikuara në strategji. Kjo strukturë mund të jetë e atashuar pranë një dikasteri të specializuar, që do të krijojë hapësira dhe mundësitë për zbatim. Kjo strukturë do të funksionojë menjëherë, sapo strategjia të miratohet dhe do të ketë në përbërjen e saj 3 deri në 5 specialistë të fushave të tilla, si arsimit dhe kultura, specialist i menaxhimit të infrastrukturës urbane, specialist i çështjeve sociale dhe i familjes, specialist i ekonomisë, biznesit dhe punësimit.

Misioni i kësaj strukture do të jetë bashkëpunimi me Ministrinë e Financave dhe donatorë të ndryshëm për të gjetur fondet e nevojshme për të realizuar strategjinë në fushën e investimeve. Qendra do të bashkëpunojë me shoqatat e komunitetit rom për të zgjidhur në mënyrë të vazhdueshme të gjitha problemet që kërkojnë bashkëpunimin dhe bashkëpërgjegjësi me komunitetin përkatës. Detyrë e rëndësishme e qendrës do të jetë nxitja e organeve të ndryshme shtetërore për të përfshirë në planet e tyre të zhvillimit objektivat e parashikuara në strategji. Integrimi i vazhdueshëm dhe ndjekja e treguesve të monitorimit, si dhe raportimi në dikasterin përkatës ose në Këshillin e Ministrave do të jetë objektiv i punës së këtij institucioni. Detyra të tjera më specifike do të detajohen me krijimin e këtij institucioni.

4.2. *Treguesit e monitorimit*

Me qëllim që të ndiqet realizimi konkret i strategjisë, lind nevoja e hartimit të një sërë treguesish me të cilët do të bëhet e matshme puna që do të bëhet në këtë drejtim. Këto tregues do të jenë shprehje sasiore e fenomenit ose masës së parashikuar për t'u marrë dhe do të shprehin realizimin faktik të saj. Sistemi i treguesve mund të jetë i shumëllojshëm dhe në një numër të madh, gjithashtu ato mund të jenë tregues fleksibël, që do të thotë se mund të përdoren për një kohë të caktuar dhe me përfundimin e tyre, objektiva tregues të tjerë do të zënë vendin e tyre.

Parimi i ndërtimit të treguesve do të jetë evidentimi i realizimit të objektivave themelorë të parashikuara në tërësinë e masave prioritare. Në formë të përgjithshme këto tregues mund të paraqiten si vijon:

1. numri i fëmijëve që frekuentojnë kopështet në raport me numrin e përgjithshëm të fëmijëve romë;
2. numri i nxënësve që frekuentojnë shkollat në të gjitha nivelet e arsimimit dhe përqindja e frekuentimit të shkollave sipas grupmoshave të fëmijëve romë. (nga cikli i ulët deri në universitet);
3. numri i edukatorëve dhe mësuesve romë të përgatitur për të dhënë mësim në shkolla dhe kopshte;
4. numri i bursave të akorduara për nxënësit romë;
5. numri i nxënësve romë që do të ndjekin studimet për specialitete të destinuara për të punuar në sektorët publikë, si në shkencat ekonomike, shkencat sociale, Akademia e Rendit, Akademia Ushtarake, drejtësi, mësuesi, administrim publik etj;
6. numri i martesave të kryera para moshës 16 vjeç;
7. numri i grave të punësuar në sektorin publik dhe privat;
8. pjesëmarrja dhe stimulimi i grupeve artistike romë në të gjithë veprimtaritë artistike sipas kalendarit artistik të Ministrisë së Kulturës, Rinisë dhe Sporteve;
9. numri i grupeve kulturore, artistike dhe sportive të krijuara pranë komuniteteve romë;
10. numri i programeve televizive, publikimeve në median e shkruar, botimeve periodike për komunitetin rom;
11. numri i bizneseve romë të krijuar dhe numri i të punësuarve në to;
12. përqindja e të papunëve romë sipas rajoneve të banimit;
13. fondet e akorduara për komunitetin rom në fushën e punësimit;
14. ulja e numrit të fëmijëve romë të rrugës duke i integruar në jetën normale;
15. përfundimi i regjistrimit të popullsisë romë në zyrat e gjendjes civile;
16. numri i familjeve romë që marrin ndihmë ekonomike;
17. numri i personave romë që dalin në pension çdo vit;

18. numri i qendrave shëndetësore, mjekëve dhe personelit tjetër për 1000 banorë në komunitetin rom;
19. ulja e morbozitetit dhe mortalitetit në këtë komunitet;
20. numri i apartamenteve të ndërtuara me destinacion komunitetin rom;
21. numri i vajzave dhe fëmijëve të trafikuar;
22. numri i personave të punësuar në rend, administratë publike dhe sektorë të tjerë publikë.

*Projekti-Strategjia Kombetare
"Për përmirësimin e kushtëve të jetës së minoritetit Rom "*

Kapitulli I – Arsimi dhe edukimi

Nr.	Fusha	Objektivat	Masat prioritare	Struktura përgjegjëse	Koha e realizimit	Kosto / Euro
I	Arsimi dhe edukimi	1. Edukimi i fëmijëve parashkollorë	1.1 Evidentimi i gjendjes së numrit të fëmijëve që duhet të frekuentojnë kopshtet.	DA-OJF Rome	2003 e ne vazhdimesi	-
			1.2 Evidentimi i gjendjes së frekuentimit të kopshteve nga fëmijët Romë.	DA	2003 e ne vazhdimesi	-
			1.3 Sensibilizimi i opinionit Rom për rregjistrimin e fëmijëve në kopshte.	DA-OJF Rome	Ne vazhdimesi	5 mijë / çdo vit
			1.4 Evidentimin e kapaciteteve thithëse të objekteve parashkollorë në zonat që banojnë nga Romët dhe sugjerime për të ardhmen.	DA	Ne vazhdimesi	-
			1.5 Rikonstruksioni i kopshteve në zonat e komunitetit Rom.	MASH-DA	2004-ne vazhdim	1 milion
			1.6 Ngritja e objekteve të reja në zonat e banuara nga Romët sipas nevojave që lidhen me numrin e fëmijëve.	MASH-DA	2004-ne vazhdim	5 milion
			1.7 Për grupin e tretë të arsimit parashkollor do të ngrihen kurse për mësimin e gjuhës shqipe për ti përgatitur për klasën e parë.	DA	Çdo vit duke filluar nga 2004	250 mijë
			1.8 Emërimi i edukatoreve me përvojë duke marrë dhe mendimin e komunitetit Rom.	DA -komuniteti Rom	Vazhdimisht	-
		2. Arsimimi dhe problemet e ecursë së tij me nxënësit Romë.	2.1 Evidentimi i numrit të nxënësve që duhet të frekuentojnë shkollën.	DA- DSH	Vazhdimisht	-
			2.2 Evidentimi i gjendjes së frekuentimit të shkollës nga nxënësit Romë.	DA-DSH-Komuniteti Rom	Çdo vit	-
			2.3 Sensibilizimi i opinionit Rom për rregjistrimin e nxënësve në shkollë.	DA-DSH	Çdo vit	5 mijë / çdo vit

Grupi Ndërmarrës i drejtuar nga zv.Ministri i Punëve dhe Qështjeve Sociale

22 qershor 2003

*Projekt-Strategjia Kombetare
"Qër përmirësimin e kushtëzave të jetës së minoritetit Rom"*

Nr.	Fusha	Objektivat	Masat prioritare	Struktura përgjegjëse	Koha e realizimit	Kosto / Euro
			2.4 Vendosija e sanksioneve ndaj familjeve që nuk çojnë fëmijët në shkollë.	MASH - DA	Vazhdimisht	-
			2.5 Evidentimi i kapaciteteve thithëse të objekteve shkollore në zonat që banojnë nga Romët dhe sugjerime për të ardhmen.	DA - OJF	Çdo vit	-
			2.6 Rikonstruksioni i shkollave në zonat e komunitetit Rom.	MASH - DA	2004-ne vazhdim	5 milion
			2.7 Ngritja e dy shkollave të reja në zonat e banuara nga Romët në vartësi me numrin e nxënësve.	MASH - DA	2005-ne vazhdim	2 milion
			2.8 Caktimi i mësuesve me përvojë për drejtimin e klasave me fëmijë Romë, kualifikimi dhe stimulimi i tyre.	MASH - DA	2004-ne vazhdim	-
			2.9 Pajisja e nxënësve të klasave I - VIII me tekste falas.	DA	2004-ne vazhdim	Fondi MASH
			2.10 Thithja e sa më shumë nxënësve Romë në aktivitetet brenda dhe jashtë shkollës.	DA - DSH	Çdo vit	-
			2.11 Intensifikimi i punës me prindërit Romë për ndërgjegjësimin e tyre për një qendrim dhe vlerësim sa më pozitiv ndaj shkollës.	DA - komuniteti Rom	Çdo vit	-
			2.12 Pajisja e shkollave me bazë materiale didaktike të nevojshme.	DA	Çdo vit	1 milion
			2.13 Pajisja e shkollave me laboratorë të gjuhëve të huaja dhe të informatikës.	MASH - DA	Çdo vit	1 milion
			2.14 Pranë shkollave të mesme profesionale, ku numri i nxënësve Rom është i konsiderueshëm, do të hapen kurse trajnimi për gjuhën Romë dhe kurse të tjera sipas natyrës së shkollës, traditës dhe prirjeve të tyre.	MASH	Çdo vit	5 mijë / çdo vit
			2.15 Pranë shkollave të ngrihen kurse për mësimin e gjuhës shqipe për nxënësit Romë që vijnë për herë të parë në	MASH	Çdo vit	-

Grupi Ndërmarrës i detyruar nga z.v. Ministri i Punëve dhe Qarkjeve Sociale

22 Prill 2003

Projekti-Stratëgjia Kombëtare
"qër përmirësimin e kushtëzëve të jetës së minoritetit Rom "

Nr.	Fusha	Objektivat	Masat prioritare	Struktura përgjegjëse	Koha e realizimit	Kosto / Euro
			shqipe për nxënësit Romë që vinë për herë të parë në shkollë dhe ata që kanë mangësi të theksuara në mësimin e gjuhës shqipe.			
			2.16 Të praktikohet organizimi i shkollave verore me nxënësit Romë dhe jo Romë.	MASH	Çdo vit	100 mijë
			2.17 Të bëhet punë e diferencuar në shkollat për evidentimin e talentëve për të krijuar mundësitë e konkurimit në shkollat e mesme artistike dhe profesionale.	MASH	Çdo vit	-
			2.18 Të hapen kurse për eliminimin e analfabetizimit për të rriturit që kanë braktisur shkollat	MASH	Çdo vit	-
		3.Bursa dhe programe të tjera	3.1 Gradualisht, do të emërohen punonjës socialë në shkollat ku ka më tepër nxënës Romë.	MASH	2004-ne vazhdim	Fondi MASH
			3.2 Në të gjithë veprimtarinë edukative në shkollë dhe jashtë saj të punohet me synimin që të nxitën nxënësit dhe prindërit e tyre për të vazhduar shkollat e larta.	MASH	vazhdimisht	-
			3.3 Do të jepen bursa për fëmijët me të ardhura të pakta familjare	MASH	2004-ne vazhdim	50 mijë/çdo vit
		4.Arsimimi në shkollat dhe 4.1 Do të parashikohen kuota për fëmijët e komunitetit Rom që janë me rezultate të larta..	specialitete që destinohen kryesisht në shërbime dhe administratën publike, shkencat sociale, Akademia e Rendit, Akademia Ushtarake, drejtësi, ekonomi, mësuesi etj	MASH, MRP, DAP	2004-ne vazhdim	-

Kapitulli II – Trashegimia kulturore dhe familja

Nr.	Fusha	Objektivat	Masat prioritare	Struktura përgjegjese	Koha realizimit	Kosto / Euro
I	Familja	1.Ndryshimi i koncepteve mbi mënyrën e jetesës në familje	1.1 Studim për njohjen e konceptit në familjen Rome 1.2 Takime dhe intervista me familjet e komunitetit Rom për konceptet e jetesës së këtij komuniteti 1.3 Sensibilizim dhe trajnime me familje të komunitetit Rom për të drejtat që u takojnë sipas dokumentave ndërkombëtare dhe ligjislacionit shqipëtar 1.4 Shpërndarja e posterave, fletë palosjeve dhe emisione në media	KMB, MPVD në bashkëpunim me OJF-të e grave dhe femijëve dhe OJF-të Rome KMB, OJF-të KMB, OJF-të KMB, OJF-të	2004 vazhdimisht vazhdimisht vazhdimisht	50 mijë - 4 mijë / çdo vit 3 mijë / çdo vit
		2.Gruaja në familjet Rome, masa për eliminimin e diskriminimit, programe speciale për gratë dhe vajzat	2.1 Programe formimi profesional dhe punësimi për gratë dhe vajzat duke parë me prioritet gratë kryefamiljare	KMB, MPKS	Vazhdimisht	100 mijë / çdo vit
II	Kultura	3.Mbështetje për kulturën dhe historinë Rome	3.1-Përfshirja e traditës Rome në festivalet kombëtare të përvishme të trashëgimisë ➤ Festivali Folklorik Tipologjik i Sazeve në Korçë ➤ FFT i Këngës Popullore Mbarëqytetare në Elbasan 3.2- Përfshirja në projektet e turizmit kulturor ➤ Festivali "Eyelli Magjik"-Burrin ➤ Festivali ndërkombëtar CIOFF-Përmet ➤ Festivali i valles dyshë –Librazhd ➤ Festivali i veglave popullore Gjirokastrë 3.3-Përfshirja e komunitetit Rom në kolanen muzikore zyrtare të trashëgimisë "Trashëgimia shpirtërore në CD" ➤ Regjistrimi i materialit muzikor dhe	MKRS, DTK MKRS, DTK MKRS, DTK	Çdo vit Çdo here që organizohen festivale 2004- vazhdim	60 mijë / çdo festival 60 mijë / çdo festival 15 mijë

Grupi Ndermisoritor i drejtuar nga zv.Ministri i Punës dhe Qeshitjeve Sociale

*Projekti-Strategjia Kombetare
"qër përmirësimin e kushtëz të jetës së minoritetit Rom"*

Nr.	Fusha	Objektivat	Masat prioritare	Struktura përgjegjëse	Koha realizimit	Kosto /Euro
			përgatitja e masterit ➤ Kryerja e studimit shkencor mbi këtë material, pjesë e tekstit të CD (shqip dhe anglisht) ➤ Riprodhimi i 1000 cope CD me këtë traditë muzikore ➤ Shpërndarja e tyre në institucionet e kultures, aresimore e shkencore 3.4 Kryerja e ekspeditave të përbashketa gjurmuese dhe mbledhese me Akademinë e Shkencave ➤ Ekspozita fotografike nga kjo traditë ➤ Botime të kësaj traditë si përalla për fëmijë etj. ➤ Trankiptime muzikore të traditës Rome ➤ Organizim pavionesh etnografike dhe zejeve të ndryshme të traditës Rome 3.5 Nxiitje të antaresimit të shoqatave kulturore Rome në seksionin shqiptar të CIOFF-it 3.6 Hartimi i një projekti pilot për ngritjen e një bibliotëke publike dhe qendre informacioni pranë qendrave të mëdha Rome	IKP - ASH	2004 2005 2005-ne vazhdim 2004-ne vazhdim	36 mijë
III	Rinia	4. Përfshirja e rinisë Rome në Strategjinë Kombëtare të Rinisë	4.1 Evidentimi i individëve dhe grupeve përfshirëse në Strategjinë Kombetare të Rinisë. 4.2 Krijimi i kushteve të caktuara për promovimin e aktiviteteve të organizatave rinore Rome, gjetjen e alternativave të punësimit rinor, pjesëmarrja në debate dhe diskutime.	MRKS, Drejtoria e Kordinimit të Politikave Rinore MRKS Drejtoria e Kordinimit të Politikave Rinore	Ne vijueshmeri Vazhdimisht	Fondi MKRS Fondi MKRS
IV	Sport	5. Gjallërimi i jetës sportive për këtë komunitet	5.1 Krijimi i klubeve sportive 5.2 Krijimi ambjenteve sportive për realizimin e	MRKS Drejtoria e Sportit MRKS	2004-ne vazhdim 2004-ne	100 mijë 100 mijë

Grupi Ndërmarrës i Drejtuar nga z.s. Ministri i Punëve dhe Çështjeve Sociale

22 Prill 2003

*Projekt-Strategjia Kombetare
"Për përmirësimin e kushteve të jetesës së minoritetit Rom"*

Nr.	Fusha	Objektivat	Masat prioritare	Struktura përgjegjëse	Koha realizimit	Kosto / Euro
			stërvitjeve.	Drejtoria e Sportit	vazhdim	
V	Media	6. Akses në mediat publike	5.3 Përgatitja e trajnerëve. 6.1 Realizimi i programeve televizive dhe publikimeve në median e shkruar dhe elektronike 6.2 Mbështetja e emisioneve dhe botimeve në periodikë në mbrojtje të të drejtave të këtij komunitetit, të propagandimit të vlerave të tij. 6.3 Organizimi i emisioneve për denoncimin e rasteve të diskriminimit dhe deformimit të imazhit të komunitetit Rom.	MRKS-Drejt.Sportit MKRS, KMB MKRS, KMB MKRS, KMB	2004 - vazhdim 2004-ne vazhdim 2004-ne vazhdim 2003-ne vazhdim	20 mijë 10 mijë 10 mijë 5 mijë

Kapitulli III – Ekonomia,punësimi, ulja e varferise dhe mbrojtja sociale

Nr.	Fushat	Objektivat	Masat prioritare	Struktura përgjegjëse	Koha e realizimit	Kosto /Euro
I	Tregu punës	1.Inkurajimi dhe ndihme speciale në fusha të konsulences, studimit të tregut dhe mjetëve financiare për krijimin e bizneseve nga ana e komunitetit Rom	1.1 Evidentimi i bizneseve tradicionale Rome 1.2 Bashkëpunimi midis organizatave të biznesit Rome dhe organizatave financuese 1.3 Ndihme dhe konsulence në manaxhim	ME-ANVM Organizatat e biznesit Rome-ANVM Organizatat e biznesit Rome-ANVM	2004-vazhdim 2004-ne vazhdim 2004-ne vazhdim	10 mijë - 5 mijë/çdo vit
	Punësimi dhe Formimi profesional	2.Zbatimi i programeve speciale të nxitjes së punësimit për komunitetin Rom	2.1 Punësimi i Romëve nëpërmjet programit të puneve publike. Fillimi i zbatimit të këtij programi (venia e fondeve në dispozicion nga Buxheti i shtetit për punet publike) 2.2 Përfshirja e Romëve të papunë në programet e nxitjes së punësimit. Punësimi i Romëve në programet:	SHKP MPÇS, SHKP, MF	2004 e ne vazhdim 2004 e ne vazhdim	36 mijë 2004 72 mijë / çdo vit 15 mijë / 2004 36 mijë / çdo vit

Grupi Ndërmarrës i krijuar nga zv.Ministri i Punëve dhe Qështjeve Sociale

22 Prill 2003

*Projekt-Strategjia Kombetare
"qër përmirësimin e kushtëve të jetës së minoritetit Rom"*

Nr	Pushat	Objektivat	Masat prioritare	Struktura përgjegjëse	Koha e realizimit	Kosto /Euro
			- Nxjtja e punësimit të punëkërkuësve të papunë - Nxjtja e punësimit nepërmjet formimit në punë - Nxjtja e punësimit nepërmjet formimit institucional			
		3. Përdorimi politikave lehtësuese fiskale për ato kompani që punësojnë anetar të komunitetit Rom	3.1 Studim i mundësive të financimit për kompanitë ku punëdhënes dhe punëmarres të jete Rom 3.2 Studim për mundësitë e krijimit të lehtësirave fiskale për ato kompani që hapin vende pune për Romët. 3.3 Mbeshtëjtja me baze materiale, ambjente, mjete financiare dhe burime njerezore për ato biznese që kanë si destinacion produktet e traditës së artizanatit.	ME, MPÇS.MF MF ME, MPÇS.MF	2004 e ne vazhdim 2004 e ne vazhdim 2004 e ne vazhdim	- 10 mijë sipërfaqe të lira publike
		4. Integrimi i komunitetit Rom në sistemin e arsimit dhe formimit profesional publik dhe privat.	4.1 Identifikimi i profesioneve që mund të mesohen nga Romët. 4.2 Hapja e kurseve të formimit profesional për profesionet e identifikuar në qendrat publike dhe private të formimit profesional 4.3 Identifikimi i kontigjenteve Rome për punësimin e tyre si edukator kopsh të parashkollor. 4.4 Trainimi i kontigjentit të zgjedhur për profesionin edukator kopsh të parashkollor 4.5 Punësimi i tyre në institucionet që frekuentohen nga Romët	MPÇS, SHKP në bashkëpunim me OJF Rome MPÇS-SHKP MPÇS, MASH, në bashkëpunim me OJF Rome MPÇS, MASH, OJF-të Rome MPÇS, MASH në bashkëpunim me OJF Rome	2003 e ne vazhdim 2004 e ne vazhdim 2003 2004-ne vazhdim 2004 e ne vazhdim	- - - 10 mijë -

Grupi Ndërmarrës i krijuar nga zv.Ministri i Punës dhe Çështjeve Sociale

22 prill 2003

*Projekti-Strategjia Kombetare
"Për përmirësimin e kushtëve të jetës së minoritetit Rom"*

N.r	Pushat	Objektivat	Masat prioritare	Struktura përgjegjëse	Koha e realizimit	Kosto/Euro
			4.6 Krijimi i kushtëve lehtësuese për formimin profesional të të papuneve Rome	MPÇS	2003 e ne vazhdim	-
			4.7 Hartimi i bazës ligjore që stimulon apo lehtëson formimin profesional për Romët.	MPÇS	2003 e ne vazhdim	100 mijë
		5. Mbeshtetja e komunave dhe bashkive për futjen e komunitetit Rom në tregun e punës	5.1 Komunitat dhe bashkitë të evidentojnë kërkesat për punë dhe profesione të komunitetit Rom	MPVD	2003 e ne vazhdim	-
			5.2 Të analizojnë jo me pak se dy here në vit shkallen e papunësisë së komunitetit Rom	MPVD	2003 e ne vazhdim	-
			5.3 Financimi i projekteve të punëve publike të hartuara nga pushteti vendor në lidhje me përmirësimin e infrastruktures së vendbanimeve të komunitetit Rom	MPVD	2003 e ne vazhdim	100 mijë / çdo vit
Mbrotjtja sociale		1. Integrimi i femijëve Rom të rrugës në jetën normale	1.1 Ngritja e qëndrave ditore	MPÇS, SHSSH	2004 e ne vazhdim	10 mijë / çdo vit
			1.2 Bashkëpunimi me donatore vendas dhe të huaj, OJF që zbatojnë projekte në këtë fushë për të financuar procesin e edukimit dhe zhvillimit të kesaj kategorie femijësh.	MPÇS, SHSSH	2004 e ne vazhdim	-
			1.3 Kontrolli sistematik nga Inspektorati Shtetëror i Punës lidhur me punën e zeze të femijëve Rome	MPÇS, ISHP	2004 e ne vazhdim	-
		2. Asistencë për aplikimin e ndihmes ekonomike për familjet e varfëra	2.1 Organizimi i një fushate sensibilizimi në fushën e mbrojtjes sociale për të drejtën e përfuturit për ndihmën ekonomike dhe pagesën e papunësisë, pagesë barrelindje dhe të drejta të tjera që lindin nga legjislacioni në fuqi.	MPÇS, ISHP, MPVD	2003 e ne vazhdim	5 mijë
			2.2 Nxjerrja e një akti administrativ që obligon kumunat dhe bashkitë për t'u dhënë asistencë për plotësimin e dosjeve të familjeve Rome.	MPVD	2003 e ne vazhdim	-

Grupi Administrativ i Drejtuar nga zv. Ministri i Punëve dhe Qështjeve Sociale

22 Prill 2003

*Projekt-Strategjia Kombetare
"qër përmirësimin e kushtëve të jetës së minoritetit Rom"*

N.r	Fushat	Objektivat	Masat prioritare	Struktura përgjegjëse	Koha e realizimit	Kosto /Euro
		3.Stimulimi dhe mbështetja e shoqatave të komunitetit Rom si përfaqësues të aspekteve të ndryshme të jetës së tyre	3.1 Evidentimi dhe regjistrimi OJF-ve Rome 3.2 Krijimi i rrjetit të OJF-ve 3.3 Bashkepunimi midis organeve të ndryshme vendimarrëse të shtetit dhe rrjetit të OJF-ve Rome 8.4 Të krijohet një institut ose qender integrimi për komunitetin Rom .	MPCS OJF-të Rome MPCS, OJF Rome Keshilli i Ministrave	2003-vazhdim 2003-04-08 2003-vazhdim 2004	- 10 mijë - Buxheti Shtetit
	Kushtet e punës	1. Marrja e masave për eliminimin e rasteve abuzive të shkeljeve të dispozitave të Legjislacionit të Punës nga punedhënësit (kushtet e punës, pagat, orari i punës etj.)	1.1 Forcimi i kontrollit të Inspektoriatit Shtetëror të Punës ne subjektet qe kane të punësuar Rom . 1.2 Informimi për Legjislacionin e Punës.	MPCS, ISHP ISHP	2003 e ne vazhdim 2003 e ne vazhdim	- 10 mijë / çdo vit
	Sigurimet shoqerore	1. Përfshirja e popullsisë aktive Rome ne skemen e detyrueshme të sigurimeve shoqerore, ne kushtet qe nje pjese e mire e Romëve merren me aktivitetet joformale.	1.1 Dhenia e informacionit të mjaftueshem për skemen e sigurimeve shoqerore ne përmjet mjeteve të informimit publik. 1.2 Bashkepunimi me Inspektoriatin Shtetëror të Punës për kontrollin e veprimtarive joformale, me qellim tërheqjen ne skeme të Romëve qe punojne ne sektorin privat.	ISSH ISSH, ISHP	Ne vijimesi Ne vijimesi	10 mijë/çdo vit -
	Gjendja Civile	Rregjistrimi i popullsisë Rome ne zyrat e gjendjes civile	1.1 Të hartohet programi përkatës i regjistrimit 1.2 Të sigurohen njetet e nevojeshme njerezore, monetare dhe materiale	MPVD dhe OJF Rome MPVD, MF	2004 2004-2005	50 mijë Buxheti Shtetit

*Projekt-Strategjia Kombetare
"Për përmirësimin e kushtëve të jetës së minoritetit Rom"
Kapitulli IV – Shendetësia dhe infrastruktura*

Fusha	Objektivat	Masat prioritare	Struktura përgjegjëse	Koha e realizimit	Kosto / Euro
Shendetësi	1. Përmirësimi i shëndetit të nënes dhe fëmijës	1.1 Zbatimi i vaksinimit të detyrueshëm për të gjithë fëmijët 0-14 vjeç 1.2 Futje e programeve promovuese dhe edukativo-shëndetësore për shëndetin riprodhues në komunitetin Rom 1.3 Ndergjegjësimi i komunitetit Rom për përdorimin e metodave moderne të Planifikimit Familjar (Rritja e përdorimit të metodave kontraceptive) 1.4 Rritja e kujdesit për gruan shtatzane dhe fëmijën e porsalinjdur	MSH e DSHP- të e rretheve MSH / ISHP dhe DSHP- të e rretheve MSH /OJF MSH dhe DSHP- të e rretheve	2003 e ne vazhdim 2005-2006 2005 - 2010 2004 e ne vazhdim	Buxheti i shtetit 10 mijë 200 mijë Buxheti i shtetit -
	2. Asistencë me medikamente dhe ndihma të tjera mjekësore për familjet me shumë fëmijë dhe të varfëra.	2.1 Evidentimi i familjeve të varfëra dhe me shumë fëmijë 2.2 Rritja e aksesit për shërbim shëndetësor përmirësimi të strukturës shëndetësore (ndërtim të qendres shëndetësore dhe ambulancave sipas shtrirjes së komunitetit Rom dhe rregullave në fuqi) 2.3 Trajtim medikamentoz falas në rastet e sëmundjeve në familjet e varfëra Rome	DSHP, PV MSH, PV MSH, PV	2004 - 2006 2005-2010 2005 -vazhdim	- 100 mijë 50 mijë cdo vit
	3. Vlerësimi i morbozitetit dhe mortalitetit në komunitetin Rom dhe masat për eliminimin e tyre	3.1 Evidentimi i sëmundjeve dhe shkaqeve të vdekjeve dhe vlerësimi krahasues me pjesën tjetër jo Rom 3.2 Përmirësimi i kushteve mjedisore si uji i pijshëm, higjiena e mjedisit dhe infrastruktura tjetër e zonave të banimit të komunitetit Rom	MSH / DSHP-të e rretheve MSH dhe Pushteti Vendor	2005 - 2010 2005 - 2015	Buxheti i shtetit 200 mijë
Kushtet e banimit	4. Sigurimi i nevojave minimale për strehim	4.1 Identifikimi i nevojave për strehim duke u nisur nga:	MPVD, OQV, OJF Rome	2003-2005	200 mijë

Grupi Ndërmarrës i Drejtuar nga z. Ministri i Punëve dhe Qësive Sociale

22 Prill 2003

*Projekt-Strategjia Kombetare
"për përmirësimin e kushteve të jetës së minoritetit Rom"*

Fusha	Objektivat	Masat prioritare	Struktura përgjegjëse	Koha e realizimit	Kosto/Euro
		➤ Numri familjeve ➤ Numri pjesetareve për një familje ➤ Kushtet aktuale të banimit 4.2 Evidentimi i banesave që kanë nevojë për t'u riparuar dhe hartimi projektit. 4.3 Identifikimi i pronësisë mbi truallin në të cilën është vendosur kjo pjesë e komunitetit 4.4 Llogaritja e nevojave për truall dhe materiale ndërtimi duke stimuluar ndërtimin e banesave nga vetë komuniteti. 4.5 Ndërtimi i banesave të thjeshta për banorët pa strehim dhe me kushtë të pabanesueshme	MRTT, OQV, OJF Rome OQV, ZRPP, OJF Rome OQV, OJF Rome MRTT, OQV dhe minoriteti Rome	2004-2005 2004-2005 2004-2007 2004-2010	Buxheti Shtetit dhe donatore
	Mbulimi me rrjetin ujësjellës, kanalizim dhe energji elektrike në gjithë komunitetin Rom	5.1 Llogaritja e nevojave për ujësjellës, rrjetin elektrik dhe telefonik, kanalizime të komunitetit 5.2 Nxitja e komunitetit për të kontribuar në ndërtimin e infrastruktures 5.3 Lidhja e rrjetit kryesor me rrjetin e brendshëm nëpërmjet investimit nga shteti dhe donatore të huaj. 5.4 Sigurimi i pajisjeve për përmirësimin e kushteve të brendshme higjieno-sanitare 5.5 Sigurimi i kabinave të nevojshme për mbulimin me energji elektrike të zones ku jeton komuniteti Rom.	MRTT, OQV, OJF-të Rome MRTT, MPSCS, MF, OQV, OJF-të Rome MRTT, MPSCS, MF, OQV, OJF-të Rome OQV, MPSCS, MF, OJF-të Rome KESH, MF, O.Q.V. dhe Pushteti Vendor	2003-2005 2004-në vazhdim 2004-në vazhdim 2004-2006 2004-në vazhdim	Buxheti Shtetit dhe donatore
Rrjeti i brendshëm rrugor	6. Sigurimi i lidhjeve të vendbanimeve me rrugën nacionale	6.1 Kryerja e studimit dhe hartimi i projektit 6.2 Ndërtimi i rrugëve 6.3 Mobilizimi i komunitetit	OQV, MRTT, MPSCS komuniteti Rom, MF	2003-2004 2004-2007 Në vazhdim	200 mijë Buxheti Shtetit dhe Donatore

Projekt-Strategjia Kombetare
"qër përmirësimin e kushtëve të jetës së minoritetit Rom"
Kapitulli V – Rendi publik, drejtësia, administrata civile

Nr.	Fusha	Objektivat	Masat prioritare	Struktura përgjegjëse	Koha realizimit	Kosto/USA
1.	Rendi	1. Evidentimi i llojeve të krimit tek Komuniteti Rom dhe masat për uljen e tyre	1.1 Evidentimi dhe lufta për : ➤ parandalimin e trafikimit të femijëve dhe vajzave Rom . ➤ parandalimi i krimeve ordinere 1.2 Marrja e masave efektive për parandalimin e kercenimit të Romëve për qellime abuzive nga individë të vecantë të policisë. 1.3 Studimi i rasteve të moszbatimit korrekt të ligjit gjatë nderhyrjeve dhe kontrolleve të Komunitetit Rom dhe parandalimi i ketyre fenomeneve ne të ardhmen. 1.4 Të rritët bashkëpunimi policise me shoqatat përfaqesuese të Komunitetit Rom me synim parandalimin e krimit, trafikëve, dhunes ne familje si dhe abuzimeve nga punonjesit e policise. 1.5 Rritja e komunikimit Polici - Komuniteti Rom.	MRP MRP MRP MRP-OJF-të Rom e MRP	2003 - 2005.	35 mijë
2.	Policia	2. Përfshirja e anetareve të komunitetit Rome ne efektivat e policise ne ato qarqe ku ato kane komunitet.	2.1 Krijimi i hapsirave dhe ndihme për të rinjtë Rom për të marrë pjesë ne proceset e konkurimit ne Akademine e Policise. 2.2 Trajnimi i të rinjve Rom me synim punësimin e tyre si efektiv policie. 2.3 Përcaktimi i kuotave vjetore për të shkolluar të rinj Rom ne Akademine e Rendit.	MRP MRP MRP	2003 - 2005	- - -
3	Trafikimi	3. Parandalimi dhe goditja e	3.1 Identifikimi i rasteve të trafikura	MRP, MJ, ne bashke-	2003 e ne	35 mijë

Grupi Ndërmarrës i krijuar nga z.s. Ministri i Punëve dhe Qytetëres Socialë
22 April 2003

*Projekt-Stratëgjia Kombëtare
"Për përmirësimin e kushtëve të jetës së minoritetit Rom"*

Nr.	Fusha	Objektivat	Masat prioritare	Struktura përgjegjëse	Koha realizimit	Kosto/USA
	dhe pjesëmarrja	rasteve të trafikimit të qenieve njerezore, pjesë e Komunitetit Rom dhe sidomos e trafikimit të femijëve dhe vajzave për qellim shfrytëzimi	3.2 Parandalimi dhe marrja e masave për femijët dhe vajzat e trafikuar. 3.3 Hartimi i një programi të vecantë për të luftuar fenomenin e trafikimit të femijëve dhe grave të Komunitetit Rom.	punimin me organi- zata ndërkombëtare si UNHCR e cila ka filluar ngritjen e qendrave, M.P.Ç.S	vazhdim.	

VENDIM
Nr.638, datë 18.9.2003

PËR MIRATIMIN E STRUKTURËS DHE TË NIVELIT TË PAGAVE TË PUNONJËSVE TË INFERMIERISTIKËS NË SISTEMIN E MINISTRISË SË SHËNDETËSISË

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të neneve 18 dhe 29 të ligjit nr.8549, datë 11.11.1999 “Statusi i nëpunësit civil” dhe të neneve 2 e 5 të ligjit nr.8487, datë 13.5.1999 “Për kompetencat për caktimin e pagave të punës”, me propozimin e Ministrit të Shtetit pranë Kryeministrit dhe të Ministrit të Financave, Këshilli i Ministrave,

V E N D O S I:

1. Caktimin e strukturës dhe të niveleve të pagave për punonjësit e infermieristikës në sistemin e Ministrisë së Shëndetësisë, sipas lidhjes nr.1, që i bashkëlidhet këtij vendimi.
2. Paga e grupit (kolona 1) e lidhjes nr.1 përcaktohet sipas lidhjes nr.2 të këtij vendimi.
 - “Paga e grupit 1” u jepet punonjësve me diplomën e shkollës së lartë të infermierisë.
 - “Paga e grupit 2” u jepet punonjësve me:
 - a) diplomë të shkollës së mesme mjekësore;
 - b) diplomën e shkollës së mesme dhe dëshminë e kualifikimit të kurseve 1 dhe 2- vjeçare, për degën infermier/mami, ndihmësinfermier/mami.
 - “Paga e grupit 3” u jepet punonjësve me arsim tetëvjeçar.
3. Shtesa për vjetërsi pune (kolona 2) jepet në masën 2 për qind pas çdo viti pune, deri në 25 vjet dhe llogaritet mbi pagën e grupit.
4. Shtesa për kualifikim (kolona 3) është 0.
5. Shtesa për pozicion është sipas kolonës 4 të lidhjes nr.1.
6. Shtesa për kushte pune është sipas kolonës 5 të lidhjes nr.1.
7. Punonjësit e infermieristikës, që punojnë larg vendbanimit, marrin shpërblim mujor, si më poshtë vijon:
 - a) Kur punojnë brenda rrethit të tyre, por larg vendbanimit dhe kthehen brenda ditës, 1000 lekë në muaj.
 - b) Kur nuk kthehen në vendbanim brenda ditës, 3000 lekë në muaj.
8. Për punën e kryer nga ora 19⁰⁰ deri në 22⁰⁰ përfitojnë shtesë mbi pagë 50 lekë për çdo ditë. Për punën e kryer në intervalin 22⁰⁰ dhe 6⁰⁰ përfitojnë shtesë mbi pagë 250 lekë për çdo ditë.
9. Për shërbimin e urgjencës së rrethit, që është organizuar dhe funksionon si i tillë, për kohën që kryejnë shërbimin e urgjencës u jepet një shtesë si më poshtë vijon:

	Në ditë të zakonshme	të shtuna	të diela dhe festa
- për sistemin 24 orë	1050 lekë	1300 lekë	1600 lekë;
- për sistemin 16 orë	850 lekë	1050 lekë	1400 lekë;
- për sistemin 12 orë	650 lekë	850 lekë	1050 lekë.
10. Për rastet kur, me kërkesë të institucionit dhe miratim të Ministrisë së Shëndetësisë, laborantët e spitaleve kryejnë shërbim 24 orë u jepet një shtesë, si më poshtë vijon:			
- për ditë të zakonshme	1300 lekë;		
- për ditët e shtuna	1600 lekë;		
- për ditët e diela dhe festa	2100 lekë.		
11. Për raste të veçanta, kur mjeku i rojës e sheh të domosdoshme thirrjen e personelit të infermieristikës për kryerjen e ekzaminimit apo të mjekimit, ky personel shpërblehet në masën 300 lekë deri në lekë 750 lekë, për çdo rast.			

Këto shpërblime nuk mund të jenë më shumë se 20% e pagës mujore për çdo muaj.

12. Ministri i Shëndetësisë përcakton kriteret dhe rregullat për dhënien e shpërblimit sipas pikave 9, 10 dhe 11 të këtij vendimi.

13. Ky vendim nuk zbatohet për punonjësit e Institutit të Shëndetit Publik, Tiranë.

14. Të gjitha dispozitat, që bien në kundërshtim me këtë vendim, shfuqizohen.
15. Efektet financiare, që rrjedhin nga zbatimi i këtij vendimi, për vitin 2003 të përballohen nga buxheti i vitit 2003, i parashikuar për rritjen e pagave.
- Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare dhe i shtrin efektet financiare nga data 16 shtator 2003.

KRYEMINISTRI
Fatos Nano

LIDHJA 1
(Kreu 1.1)

STRUKTURA E PAGAVE PËR PUNONJËSIT E INFERMJERISTIKËS NË QENDRËN
SPITALORE UNIVERSITARE “NËNË TEREZA” TIRANË, SPITALIN UNIVERSITAR
OBSETRIK GJINEKOLOGJIK TIRANË, SPITALIN E SËMUNDJEVE TË MUSHKËRIVE
“SHEFQET NDROQI” TIRANË, KLINIKËN STOMATOLOGJIKE UNIVERSITARE TIRANË

EMËRTIMI	PAGA MUJORE					
	PAGA INDIVIDUALE			SHTESA E POZICIONIT		
	Paga e grupit (PG)	Shtesa për vjetërsi (SHV)	Shtesa për kualifikim (SHK)	Shtesa për pozicion (SHP)	Shtesa për kushte pune (SHKP)	Totali
	1	2	3	4	5	
Kryeinfermier/kryemami i përgjithshëm spitali Kryeinfermier shërbimi psikiatrik		2%	0	9300	3500	Nga..deri ...lekë
Kryelaborantë në shërbimin e anatomisë patologjike Kryeinfermier shërbimi terapisë intensive Kryeinfermiere shërbimi onkologjik Kryelaborant rrezatim kobalti Kryelaborant në histopatologji Kryeinfermiere reparti i rrezatimit		2%	0	9300	3200	Nga..deri ...lekë
Kryeinfermiere shërbimi neurokirurgji Kryeinfermiere reparti në psikiatri Kryeinfermier/kryemami reparti i terapisë intensive		2%	0	9300	2500	Nga..deri ...lekë
Kryeinfermiere kimioterapi Kryelaborant klinik biokimik Kryeinfermiere në urgjencën e sëmundjeve të brendshme Infermiere në hemodinamikë		2%	0	9300	1700	Nga..deri ...lekë
Kryeinfermiere shërbimi (kirurgji, neurologji, djegie plastike, kardiokirurgji, maksilofacial) Kryeinfermier/kryemami në		2%	0	9300	1000	Nga..deri ...lekë

repartin e kirurgjisë Kryeinfermiere repartit (fizioterapi, urologji, urgjencës së neuologjisë, neurokirurgji, onkologji) Kryeinfermiere/kryemami salle operacioni						
Kryeinfermiere shërbimi Kryelaborante shërbimi		2%	0	9300		Nga..deri ...lekë
Infermiere në psikiatri		2%	0	8370	3500	Nga..deri ...lekë
Infermiere në kyriterapi Laborant histopatolog		2%	0	8370	3200	Nga..deri ...lekë
Infermiere/mami reanimacioni Infermiere në dhomën e zgjimit		2%	0	8370	2500	Nga..deri ...lekë
Infermiere në kimioterapi		2%	0	8370	1700	Nga..deri ...lekë
Kryelaborant radiologjie		2%	0	8370	1400	Nga..deri ...lekë
Kryeinfermiere e edukimit shëndetësor TB		2%	0	8370	1000	Nga..deri ...lekë
Kryeinfermier në repartin e alergologjisë Kryeinfermiere në sterilizim Kryemami në izolim		2%	0	8370		Nga..deri ...lekë
Laborant radiolog në psikiatri dhe onkologji		2%	0	7440	3500	Nga..deri ...Leke
Laborant rezatim kobalti		2%	0	7440	3200	Nga..deri ...Leke
Laborant në mjekësinë bërthamore		2%	0	7440	2500	Nga..deri ...lekë
Infermiere në njësinë e inspektoratit sanitar dhe infeksioneve nozokomiale		2%	0	7440	2000	Nga..deri ...Leke
Kryeinfermier repartit pranim urgjencë Laborant klinik biokimik Infermier në punktin e gjakut Infermier në hematologji Infermier në onkologji		2%	0	7440	1700	Nga..deri ...lekë
Infermiere repartit radilologjik Kryeinfermiere (pranim urgjence, djegje plastike, kirurgji)		2%	0	7440	1400	Nga..deri ...lekë
Infermiere/mami (kirurgji, maksilofaciale, neurokirurgji, kardiokirurgji, djegie plastike) Instrumentare		2%	0	7440	1000	Nga..deri ...lekë

Kryemami shërbimi obsetrik Kryeinfermiere neonatologji Kryemami në qendrën e gruas Kryemami pranimi Kryeinfermiere në kabinetin e dializës Kryemami/kryeinfermiere reparti Kryeinfermiere konsultash në sëmundjet e brendshme Kryelaborant (bakterolog, imunolog, ortopedi stomatologjike) Infermiere sterilizimi		2%	0	7440		Nga..deri ...lekë
Infermiere pavioni rrezatimi		2%	0	6230	3200	Nga..deri ...lekë
Infermiere (infektiv, pranim urgjencë, njësia e koordinimit të urgjencës) Laborant (bakterolog, imunolog)		2%	0	6230	1700	Nga..deri ...lekë 7
Laborant radiolog Ndihmës farmacist		2%	0	6230	1400	Nga..deri ...lekë
Infermier fizioterapi		2%	0	6230	1000	Nga..deri ...lekë
Laborant (ezhe, ortopedi stomatologjike) Kryeinfermiere çerdheje për personelin Infermier		2%	0	6230		Nga..deri ...lekë
Infermier çerdheje për personelin Kujdestar në pediatri		2%	0	5600		Nga..deri ...lekë
Kujdestar në psikiatri		2%	0	5600	2500	Nga..deri ...lekë

LIDHJA 1
(Kreu 1.2)

STRUKTURA E PAGAVE PËR PUNONJËSIT E INFERMIERISTIKËS NË DREJTORINË E SHËNDETIT PUBLIK NË RRETHE

EMËRTIMI	PAGA MUJORE					
	PAGA INDIVIDUALE			SHTESA E POZICIONIT		
	Paga e grupit (PG)	Shtesa për vjetërsi (SHV)	Shtesa për Kualifikim (SHK)	Shtesa për pozicion (SHP)	Shtesa për kushte pune (SHKP)	Totali
	1	2	3	4	5	
Kryeinfermier i përgjithshëm		2%	0	8370		Nga..deri ...lekë
Infermer statistike		2%	0	6230		Nga..deri ...lekë

LIDHJA 1
(Kreu 1.3)

STRUKTURA E PAGAVE PËR PUNONJËSIT E INFERMIERISTIKËS NË DREJTORITË E KUJDESIT SHËNDETËSOR PARËSOR DHE SHËRBIMET E KUJDESIT SHËNDETËSOR PARËSOR, AUTORITETIN SHËNDETËSOR RAJONAL TË TIRANËS, ADMINISTRATËS SË NJËSISË SË TRANSPORTIT MJEKËSOR ME HELIKOPTER

EMËRTIMI	PAGA MUJORE					
	PAGA INDIVIDUALE			SHTESA E POZICIONIT		
	Paga e grupit (PG)	Shtesa për vjetërsi (SHV)	Shtesa për kualifikim (SHK)	Shtesa për pozicion (SHP)	Shtesa për kushte pune (SHKP)	Totali
	1	2	3	4	5	
Kryeinfermier i përgjithshëm		2%	0	8370		Nga..deri ...lekë
Ndihmës inspektor sanitar,ndihmës higjenist, ndihmës epidemiolog		2%	0	7440	1000	Nga..deri ...lekë
Infermiere në psikiatri, qendrën komunitare të shëndetit mendor		2%	0	7440		Nga..deri ...lekë
Infermiere (hematologji,onkologji) Laborant rontgeni		2%	0	6230	1400	Nga..deri ...lekë
Infermier ortopedi Infermier/laborant në fizioterapi		2%	0	6230	1000	Nga..deri ...lekë
Kryeinfermier/kryemami Infermier në shërbimin stomatologjik Laborant bakterolog/klinik biokimik Ndhmës dentist		2%	0	6230		Nga..deri ...lekë
Ndhmës bakterolog Infermier/mami		2%	0	5860		Nga..deri ...lekë
Ndhmës infermier		2%	0	5600		Nga..deri ...lekë

LIDHJA 1
(Kreu 1.4)

STRUKTURA E PAGAVE PËR PUNONJËSIT E INFERMIERISTIKËS NË SPITALET E
RRETHEVE, QENDRËN E MIRËRRITJES ZHVILLIMIT
DHE REABILITIMIT TË FËMIJËVE TIRANË

EMËRTIMI	PAGA MUJORE					
	PAGA INDIVIDUALE			SHTESA E POZICIONIT		
	Paga e grupit (PG)	Shtesa për vjetërsi (SHV)	Shtesa për kualifikim (SHK)	Shtesa për pozicion (SHP)	Shtesa për kushte pune (SHKP)	Totali
	1	2	3	4	5	
Kryeinfermier i përgjithshëm		2%	0	9300	1000	Nga..deri ...lekë
Laborant në anatominë patologjike		2%	0	8370	3200	Nga..deri ...lekë
Kryeinfermier në psikiatri		2%	0	8370	2500	Nga..deri ...lekë
Kryelaborant në laboratorin klinik biokimik Kryeinfermier (kirurgji, reanimacion, sallë operacioni, obsetrikë gjinekologji)		2%	0	8370	1000	Nga..deri ...lekë
Kryeinfermjer		2%	0	8370		Nga..deri ...lekë
Infermier në psikiatri		2%	0	7440	2500	Nga..deri ...lekë
Infermiere reanimacion Ndihmës anesteziiste Ndihmës farmacistë		2%	0	6230	1400	Nga..deri ...lekë
Kryeinfermiere në poliklinikën e spitalit Infermier (fizioterapi, ergoterapi, logoterapi, neuropsikiatri, qendrës së shëndetit mendor, infektiv, dispanceri të sëmundjeve ngjitëse, kirurgji, ortopedi, obsetrikë, gjinekologji, pneumoftiziatri, onkologji, dispanceri) Infermiere në repartin e lindjes Instrumentare Infermier/laborant në bankën e gjakut, hematologji.		2%	0	6230	1000	Nga..deri ...lekë
Kryeinfermiere në qendrën e sterilizimit Infermier pranim urgjence Laborant klinik biokimik/bakteriologjik		2%	0	6230	500	Nga..deri ...lekë
Infermier		2%	0	6230		Nga..deri ...lekë
Kujdestar në psikiatri		2%	0	5600	2500	Nga..deri ...lekë
Kujdestar në pediatrik Ndihmës infermier		2%	0	5600		Nga..deri ...lekë

LIDHJA 1
(Kreu 1.5)

STRUKTURA E PAGAVE PËR LABORANTËT NË LABORATORIN E KONTROLLIT TË
BARNAVE

EMËRTIMI	PAGA MUJORE					
	PAGA INDIVIDUALE			SHITESA E POZICIONIT		
	Paga e grupit (PG)	Shtesa për vjetërsi (SHV)	Shtesa për kualifikim (SHK)	Shtesa për pozicion (SHP)	Shtesa për kushte pune (SHKP)	Totali
	1	2	3	4	5	
Laborant		2%	0	8 000		Nga..deri ...lekë

LIDHJA 1
(Kreu 1.6)

STRUKTURA E PAGAVE PËR PUNONJËSIT E INFERIMERISTIKËS NË KLINIKAT E
SHËRBIMEVE MJEKËSORE

EMËRTIMI	PAGA MUJORE					
	PAGA INDIVIDUALE			SHITESA E POZICIONIT		
	Paga e grupit (PG)	Shtesa për vjetërsi (SHV)	Shtesa për Kualifikim (SHK)	Shtesa për pozicion (SHP)	Shtesa për kushte pune (SHKP)	Totali
	1	2	3	4	5	
Kryeinfermier		2%	0	9300		Nga..deri ...lekë
Infermier Ndihmës stomatologe		2%	0	6230		Nga..deri ...lekë

LIDHJA 1
(Keri 1.7)

STRUKTURA E PAGAVE PËR PUNONJËSIT E INFERIMERISTIKËS NË QENDRËN
KOMBËTARE TË KONTROLLIT TË GJAKUT

EMËRTIMI	PAGA MUJORE					
	PAGA INDIVIDUALE			SHITESA E POZICIONIT		
	Paga e grupit (PG)	Shtesa për vjetërsi (SHV)	Shtesa për Kualifikim (SHK)	Shtesa për pozicion (SHP)	Shtesa për kushte pune (SHKP)	Totali
	1	2	3	4	5	
Kryeinfermier Kryelaborant		2%	0	8370		Nga..deri ...lekë
Infermier Laborant		2%	0	6230	1000	Nga..deri ...lekë

LIDHJA NR. 2

GRUPI	PAGA Në LEKë
1	6930
2	6265
3	4160

VENDIM
Nr.639, datë 18.9.2003

PËR NJË NDRYSHIM NË VENDIMIN NR.194, DATË 22.4.1999 TË KËSHILLIT TË MINISTRAVE “PËR MIRATIMIN E STRUKTURËS SË PAGËS SË PUNONJËSVE MËSIMORË, NË ARSIMIN PARAUNIVERSITAR”, I NDRYSHUAR

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të neneve 2 e 5 të ligjit nr.8487, datë 13.5.1999 “Për kompetencat për përcaktimin e pagave të punës”, me propozimin e Ministrit të Shtetit pranë Kryeministrit dhe të Ministrit të Financave, Këshilli i Ministrave

V E N D O S I:

1. Në vendimin nr.194, datë 22.4.1999 të Këshillit të Ministrave, lidhjet nr.1 “Struktura e pagës për punonjësit mësimorë” dhe nr.2 zëvendësohen me lidhjet me të njëjtin numër, që i bashkëlidhen këtij vendimi.

2. Efektet financiare, për vitin 2003, që rrjedhin nga zbatimi i këtij vendimi, të përballohen nga Buxheti i Shtetit i vitit 2003, i parashikuar për rritjen e pagave.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare dhe i shtrin efektet financiare nga data 16 shtator 2003.

KRYEMINISTRI
Fatos Nano

LIDHJA NR.1

EMËRTIMI	PAGA MUJORE				
	PAGA INDIVIDUALE			SHITESA E PROFESIONIT	
	Paga e grupit (PG)	Shtesa për vjetërsi (SHV)	Shtesa për kualifikim (SHK)	Shtesa për pozicion	Totali
Drejtor i shkollës së mesme Përgjegjës poligoni Dr. Inst. Nxën. që nuk shikojnë Dr. Inst. Nxë. që nuk dëgjojnë	1	2% e PG për çdo vit pune	5% e PG	14420	Nga...lekë Deri...lekë

Dr. në shkollat me PLM Drejtor i konvinteve			10% e PG 20% e PG		
Zv/Dr. në shkollë të mesme Zv/Dr. në inst. e nxën. që nuk shikojnë e dëgjojnë dhe shkollat me PLM Dr. Qendrës Kulturore të fëmijëve Përgjegjës i bazës prodhuese	1	2% e PG për çdo vit pune	5% e PG 10% e PG 20% e PG	12020	Nga...lekë Deri...lekë
Drejtor i shkollës tetëvjeçare	1	2% e PG për çdo vit pune	5% e PG 10% e PG 20% e PG	11660	Nga...lekë Deri...lekë
Drejtor i shkollës fillore (klasa I-IV).Përgjegjës (Kryemësuesi) i shkollës me klasë kolektive. Zv/Dr i shkollës 8-vjeçare. Përgjegjës sektori në Qendrën Kulturore të fëmijëve	1	2% e PG për çdo vit pune	5% e PG 10% e PG 20% e PG	10100	Nga...lekë Deri...lekë
Drejtor i kopshtit me ushqim	1	2% e PG për çdo vit pune	5% e PG 10% e PG 20% e PG	8640	Nga...lekë Deri...lekë
Drejtor i kopshtit pa ushqim	1	2% e PG për çdo vit pune	5% e PG 10% e PG 20% e PG	7130	Nga...lekë Deri...lekë
Mësues në shkollat e mesme Mësues në inst. e nxën. që nuk shikojnë e nuk dëgjojnë dhe në shkollat me PLM.	1	2% e PG për çdo vit pune	5% e PG 10% e PG 20% e PG	10200	Nga...lekë Deri...lekë
Mësues në shkollat 8-vjeçare (I-VIII). Eduktor konvikti. Kujdestar konvikti. Instruktor në Qendrën Kulturore të fëmijëve	1	2% e PG për çdo vit pune	5% e PG 10% e PG 20% e PG	8200	Nga...lekë Deri...lekë
Edukatore në kopësht fëmijësh.	1	2% e PG për çdo vit pune	5% e PG 10% e PG 20% e PG	6050	Nga...lekë Deri...lekë
Mësues	2	2% e PG për çdo vit pune	5% e PG 10% e PG 20% e PG	7890	Nga...lekë Deri...lekë
Mësues	3	2% e PG për çdo vit pune	5% e PG 10% e PG 20% e PG	7890	Nga...lekë Deri...lekë
Edukatore në kopësht fëmijësh	3	2% e PG për çdo vit pune	5% e PG 10% e PG 20% e PG	6510	Nga...lekë Deri...lekë
Edukatore në kopësht fëmijësh	2	2% e PG për çdo vit pune	5% e PG 10% e PG 20% e PG	6510	Nga...lekë Deri...lekë

GRUPI	PAGA NË LEKË
1	8750
2	6930
2	6265
4	4160

Fletorja Zyrtare gjendet:

- në çdo njësi postare të çdo qyteti;
 - pranë Qendrës së Publikimeve Zyrtare:
- Rr. Qemal Stafa, pranë ndërtesës së Prokurorisë së Përgjithshme.

Pranë Qendrës së Publikimeve Zyrtare mund të gjeni:

Kodi Penal <i>Botim i Qendrës së Publikimeve Zyrtare</i> Mars, 2002	Kodi i Procedurës Penale <i>Botim i Qendrës së Publikimeve Zyrtare</i> Shtator, 2002	Kodi i Procedurës Civile <i>Botim i Qendrës së Publikimeve Zyrtare</i> Korrik, 2002	Kodi Civil <i>Botim i Qendrës së Publikimeve Zyrtare</i> Shtator, 2003	Kodi Rrugor <i>Botim i Qendrës së Publikimeve Zyrtare</i> Qershor, 2002
Kodi Penal Ushtarak <i>Botim i Qendrës së Publikimeve Zyrtare</i> Tetor, 2002	Përmbledhëse legjislacioni në fushën e Përmbarimit <i>Botim i Qendrës së Publikimeve Zyrtare</i> Tetor, 2002	Kodi i Familjes i Republikës së Shqipërisë <i>Botim i Qendrës së Publikimeve Zyrtare</i> Shtator, 2003	Kodi i Punës i Republikës së Shqipërisë <i>Botim i Qendrës së Publikimeve Zyrtare</i> Shtator, 2003	Kodi Zgjedhor i Republikës së Shqipërisë <i>Botim i Qendrës së Publikimeve Zyrtare</i> Shtator, 2003

Doli nga shtypi më 8.10.2003

Tirazhi: 4300 copë

Formati: 60x88/8

Shtypshkronja e Qendrës së Publikimeve Zyrtare
Tiranë, 2003

Çmimi: 150 lekë